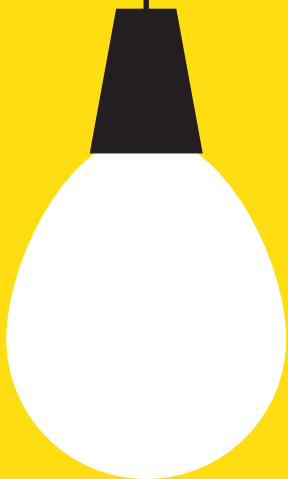

Protikorupčné
agentúry a vymáhateľnosť
protikorupčných nástrojov
v krajinách strednej
a východnej Európy

SLOBODNÝ PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVAKIA

SLOBODNÝ PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM

ANALÝZA SLOBODNÉHO PRÍSTUPU K INFORMÁCIÁCH EURÓPSKEJ ÚNIE

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVAKIA

www.transparency.sk

Autori: Zuzana Dančáková, Veronika Ferčíková, Katarína Klingová

Odborné vedenie projektu: Oživení, o.z.

Projektový koordinátori: Lenka Franková a Lenka Petráková

ISBN: 978-80-971326-6-8

© 2015 Transparency International Slovensko.

Cover design: Jan Sommer

Táto publikácia je vydaná v rámci projektu Protikorupčné agentúry a vymáhateľnosť protikorupčných nástrojov v krajinách strednej a východnej Európy, spoločného projektu organizácií z piatich krajín (V4 krajín a Estónska).

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie a Medzinárodného vyšehradského fondu. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autorov a Európska komisia ani Medzinárodný vyšehradský fond nezodpovedajú za akékoľvek využitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Spolufinancované z prostriedkov programu Prevencia a boj proti kriminalite Európskej komisie.
Co-funded by the Prevention of and Fight against Crime Programme of the European Union.

Na tejto publikácii sa podielali:

INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS (IPA) / FUNDACJA INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH (ISP)

IPA je popredný poľský think tank a nezávislé centrum pre výskum a analýzu politiky založené v roku 1995. Jeho hlavným poslaním je prispievať do verejnej debaty o kľúčových poľských, európskych a globálnych politických otázkach. Medzi hlavné oblasti záujmu patrí európska politika, sociálna politika, občianska spoločnosť, migračná a rozvojová politika, ako aj právo a demokratické inštitúcie.

OŽIVENÍ o. s.

Občianske združenie Oživenie je nezisková organizácia založená v roku 1997. Oživenie sa snaží prostredníctvom zvýšenia transparentnosti rozhodovania a hospodárenia verejných inštitúcií a vymáhateľnosti osobnej zodpovednosti verejných funkcionárov posilniť aktívnu účasť občanov. Medzi hlavné oblasti záujmu patrí právo na prístup k informáciám, verejné obstarávanie a nakladanie s verejným majetkom. V neposlednom rade sa Oživenie venuje šíreniu protikorupčného know-how, vzdelávaniu a budovaniu siete protikorupčných a občianskych aktivistov.

THE EÖTVÖS KÁROLY INSTITUTE / EÖTVÖS KÁROLY INTÉZET

Inštitút Eötvös Károly bol založený v januári roku 2003 nadáciou Georgea Sorosa s cieľom vytvoriť novátorský netradičný inštitucionálny rámec pre formovanie verejných záležitostí v Maďarsku demokratickým spôsobom. V spolupráci s ďalšími aktérmi, vrátane záujmových advokačných skupín, s watchdogovými organizáciami či inými partnermi chce Eötvös Károly Inštitút prispievať k zvyšovaniu odborného aj všeobecného povedomia verejnosti a formovať politický program v otázkach, ktoré majú vplyv na kvalitu vzťahov medzi občanmi a verejnou mocou.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVAKIA / TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO (TIS)

Poslaním Transparency International Slovensko je znižovať korupciu cez zvyšovanie transparentnosti a znižovanie byrokracie. Víziou Transparency International Slovensko je krajina s transparentnými a zodpovednými ľuďmi a inštitúciami bez korupcie. Protikorupčná stratégia TIS je založená na úzkom dialógu s partnermi zo súkromného sektora, občianskej spoločnosti a verejného sektora. V snahe podporiť prijímanie a implementáciu protikorupčných programov a zvýšiť prehľadnosť činnosti verejného sektora sa TIS snaží spolupracovať so všetkými relevantnými aktérmi.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL ESTONIA / TRANSPARENCY INTERNATIONAL KORRUPTSIOONIVABA EESTI (TI)

Transparency International Estónsko je popredná mimovládna organizácia venujúca sa boju proti korupcii v Estónsku. TI Estónsko je akreditovanou národnou pobočkou Transparency International. TI Estónsko sa zameriava na upozorňovanie na riziká súvisiace s korupciou a ich analýzu, na zvyšovanie povedomia o korupcii a posilňovanie spolupráce medzi verejnými inštitúciami a občanmi v boji proti nej.

OBSAH

1.	Návrh novely infozákona: čo prináša?	5
1.1	Pozitívne zmeny posilňujúce právo na informácie	5
1.2	Zmeny, ktoré sú obmedzením alebo úpravou súčasne platného stavu – avšak túto úpravu možno považovať za racionálnu	7
1.3	Zmeny, ktoré sú rizikom pre právo na informácie	9
1.4	Zmeny, ktoré sú oslabením práva na informácie	9
1.5	Navrhované zmeny, ktoré sa do novely nedostali („premárnené šance“ novely)	9
	Ako sa dodržiava infozákon - infografika	11
2.	Infozákon v EÚ krajinách	13
2.1	Prehľad dohľadových orgánov v krajinách EÚ, sankcie, podporné opatrenia Prípadová štúdia dohľadových orgánov	13
3.	Slovinsko	18
4.	Spojené Kráľovstvo	21
5.	Estónsko	23
6.	Chorvátsko	25
7.	Infokomisár - hlavné zistenia	28
8.	Infozákon v krajinách V4 a Estónsku	30
8.1	Právny rámec porovnávaných štátov – východisko pre porovnanie práva na informácie	30
8.2	Pozícia osôb, ktorým je legislatíva určená - ich úlohy pri vynucovaní zákona	31
8.3	Zákonný dohľad, kontrola a audit	34
8.4	Sankcie	35
8.5	Poradenstvo	37
8.6	Transparentnosť a verejná účasť	38
9.	Všeobecné odporúčania pre posilnenie vymožitelnosti práva na informácie	40
9.1	Príkaz na poskytnutie informácií	40
9.2	Inštitúcia pre metodiku a vynucovanie	40
9.3	Poradenská činnosť, metodická podpora a verejná účasť	42
9.4	Proaktívne zverejňovanie	43
9.5	Sankcie	43

1. NÁVRH NOVELY INFOZÁKONA: ČO PRINÁŠA?

1.1 POZITÍVNE ZMENY POSILŇUJÚCE PRÁVNO NA INFORMÁCIE:

- Zavádza sa **definícia pojmu „informácia“**. Informácia bude definovaná ako „akýkoľvek obsah“ v „akejkol'vek forme“. Vyjasňuje sa tým, že informáciou je aj písomný dokument alebo zvukový či obrazový záznam. V minulosti totiž niektoré úrady zastávali názor, že dokument, rozhodnutie alebo zmluva, nie sú informáciou a žiadateľ musí presne špecifikovať, ktorú informáciu z dokumentu požaduje. To však bolo pre žiadateľa nemožné, ak obsah dokumentu nepoznal.
- Vyjasňuje sa, že štátne orgány, obce a samosprávne kraje **musia poskytovať všetky informácie, ktoré majú k dispozícii, a teda aj informácie o svojom hospodárení, nielen informácie o svojej „rozhodovacej činnosti“**. V minulosti totiž niektoré úrady zastávali názor, že sú povinné poskytovať iba informácie týkajúce sa ich úradných rozhodnutí.
- **Všetky povinne zverejňované zmluvy** sa budú musieť zverejňovať v tzv. **Centrálnom registri zmlúv**. Všetky povinne zverejňované zmluvy sa teda budú dať rýchlo vyhľadať na jednej webstránke. Bude to platiť **aj pre obce a iné povinné osoby, ktoré doteraz mohli zverejňovať zmluvy len na svojich webstránkach**. Tie povinné osoby, ktoré nemajú prístup na internet, budú zverejňovať zmluvy v Obchodnom vestníku.
- **Predlžuje sa minimálna doba, počas ktorej musí byť povinne zverejňovaná zmluva zverejnená – z 5 rokov na 10 rokov**. Bude teda platiť, že povinne zverejňovaná zmluva bude musieť byť zverejnená nepretržite počas existencie záväzku vzniknutého zo zmluvy, najmenej však počas 10 rokov od nadobudnutia účinnosti.
- Pri zverejňovaní zmlúv sa zavádza podrobný mechanizmus pri oprave už zverejnených údajov v Centrálnom registri zmlúv. **Zabráni sa tým neoprávnenej a nekontrolovanej manipulácii so zverejnenými zmluvami**. V minulosti sa totiž vyskytli prípady manipulácie so zverejnenými zmluvami, kedy už zverejnené zmluvy boli nekontrolovane stiahnuté a vymenené za iné znenie.
- Stanovuje sa, že **aj pri zmluve, ktorá nemusí byť zverejnená na internete, sa nevyklučuje jej sprístupnenie** na základe žiadosti. V praxi sa totiž vyskytli prípady, kedy niektoré úrady mylne tvrdili, že skutočnosť, že zmluva nie je povinne zverejňovaná na internete, znamená, že sa nemusí sprístupniť ani na základe konkrétnej žiadosti o jej sprístupnenie.
- Rozširuje sa okruh zverejňovaných údajov o faktúrach. Povinné osoby budú musieť zverejňovať **aj údaje o faktúrach vystavených samotnou povinnou osobou**. Ide o situáciu, kedy povinná osoba tovary, služby alebo práce neprijíma ale ich poskytuje (napr. dá do prenájmu priestory).
- Budú sa sprístupňovať aj **informácie o platoch, odmenách a ďalších peňažných aj nepeňažných plneniach osôb**, ktoré vykonávajú funkciu štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu **obchodných spoločností** založených štátom, obcami a samosprávnymi krajinami. Napríklad konatelia alebo členovia predstavenstva štátom alebo obcami vlastnených spoločností už nebudú môcť utajovať svoje odmeny s argumentom, že ide súkromné prostriedky týchto spoločností. Na základe tejto zmeny **by už nemali byť utajované tzv. zlaté padáky** manažérov štátnych spoločností.
- Na internete sa budú zverejňovať **informácie o vzdelaní a kvalifikácii** nominantov do orgánov obchodných spoločností založených štátom, obcami a samosprávnymi krajinami.
- Novela stanovuje, že ak úrad žiadateľovi oficiálne na základe žiadosti sprístupní informáciu o plate alebo odmene verejných funkcionárov, vedúcich zamestnancov alebo manažérov štátnych či obecných spoločností, **žiadateľ môže tieto informácie zverejňovať a šíriť bez ich súhlasu a nebude môcť byť vystavený postihu**, že neoprávnene zverejnil osobné údaje.
- Novela vyjasňuje, že na utajenie informácie nestačí, aby bola informácia iba subjektívne a svojvoľne označená za obchodné tajomstvo, ale že **informácia musí naozaj spĺňať všetky znaky obchodného tajomstva**. Táto skutočnosť už v súčasnosti vyplýva z rozsudkov súdov.

- Novela stanovuje, že **oficiálna komunikácia medzi úradmi** nemôže byť považovaná za informáciu odovzdanú jedným úradom druhému úradu „bez právnej povinnosti“ a teda nemôže byť z tohto dôvodu paušálne utajená.
- **Obmedzuje sa utajovanie dôležitých informácií pod zámienkou ochrany autorského práva.** Nebude možné utajovať informácie z dôvodu autorského práva, ak pôjde o informáciu „*týkajúcu sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability alebo o znečisťovaní životného prostredia*“.
- **Nebude už možné utajiť informácie** (napríklad zmluvy a iné dokumenty) **z toho dôvodu, že sú predmetom prebiehajúcej kontroly.** Zabraňuje sa tomu, aby mohli byť informácie utajené len tým, že bude v úrade začatá kontrola. V minulosti totiž niektoré úrady tvrdili, že na utajenie informácie postačuje, ak bola v úrade začatá kontrola a ak sú informácie predmetom tejto kontroly.
- Namiesto „prehľadu“ interných predpisov a výkladových stanovísk sa bude zverejňovať ich **celý text.**
- Úrady budú musieť povinne zverejňovať aj svoje **úradné hodiny.**
- Úradom sa prikazuje **aktualizovať neaktuálne informácie** povinne zverejňované na webstránkach.
- Obce a samosprávne kraje budú mať **výslovnú povinnosť zverejňovať rôzne informácie o svojej činnosti na internete** (napr. zápisnice zo schôdzí zastupiteľstva a komisií, zápisnice, návrhy uznesení, údaje o účasti a hlasovaní poslancov), vrátane povinnosti zverejňovať protokoly alebo správy hlavného kontrolóra, Najvyššieho kontrolného úradu, Úradu pre verejné obstarávanie, protokoly o vykonaní previerky zachovávanía zákonnosti, protesty prokurátora proti nezákonnému rozhodnutiu alebo opatreniu a upozornenia rokujúceho.
- Novela výslovne stanovuje, že povinná osoba **môže zverejniť na internete informácie už skôr sprístupnené** podľa infozákona – aby sa uľahčilo vybavovanie podobných žiadostí a úrady mohli odkázať nových žiadateľov na už zverejnené informácie.
- Pri zverejňovaní informácií sa budú tieto informácie zverejňovať **aj s uvedením dátumu zverejnenia.** Informácie, ktorých platnosť alebo účinnosť uplynula a sú naďalej zverejňované (najmä z archívnych dôvodov), budú zverejňované s doplňujúcou informáciou o uplynutí ich platnosti alebo účinnosti.
- Ak povinné osoby odkážu žiadateľa na informáciu zverejnenú na webstránke, budú musieť **odkázať na konkrétnu adresu (lokalitu) na webstránke**, nie iba všeobecne na webstránku.
- Novela výslovne stanovuje, že **lehota na odvolanie** proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácie, ktoré vzniká v dôsledku nečinnosti povinnej osoby, je 3 mesiace.
- **Skracuje sa lehota na posunutie spisu od prvostupňového orgánu odvolaciemu orgánu** z 30 dní na 10 dní – avšak predlžuje sa lehota, v ktorej musí odvolací orgán rozhodnúť o odvolaní - z 15 dní na 20 dní.
- Po podaní rozkladu (odvolania) proti rozhodnutiu ministerstva už nebude mať ministerstvo lehotu 30 dní na postúpenie rozkladu tzv. rozkladovej komisii, ktorá pripravuje rozhodnutia. Predlžuje sa však lehota na rozhodnutie o rozklade - z 15 kalendárnych dní na 15 pracovných dní. Celkovo sa však **urýchli rozhodovanie o rozkladoch (odvolaniach) proti rozhodnutiam ministerstiev a ústredných orgánov.**
- Odvolací orgán bude musieť **upovedomiť žiadateľa o dátume, kedy mu bolo odvolanie doručené.** Je to pre žiadateľa dôležité preto, aby si vedel vypočítať lehotu, dokedy musí odvolací orgán rozhodnúť o jeho odvolaní.
- Stanovuje sa, že ak odvolací orgán príde k záveru, že informácia mala byť sprístupnená, a má túto požadovanú informáciu k dispozícii, **môže sám požadovanú informáciu sprístupniť.** Nemusí teda musieť celý spis vracieť prvostupňovému orgánu a tým predlžovať vybavovanie žiadosti.
- Ak úrad predĺži lehotu na vybavenie žiadosti o ďalších 8 pracovných dní z „technických dôvodov“, bude musieť **konkrétne špecifikovať, o aké technické problémy ide**, aby sa zabránilo svojvoľnému a neopodstatnenému predlžovaniu lehoty.

- Stanovuje sa, že ak informáciu nemôže úrad sprístupniť spôsobom, ktorý požaduje žiadateľ, úrad navrhne žiadateľovi spôsoby sprístupnenia informácie, ktorými je možné informáciu sprístupniť, pričom žiadateľ si môže určiť jeden zo spôsobov. Platí však, že úrad nesmie sprístupniť informácie výlučne nahliadnutím do spisu v prípade ak žiadateľ žiadal sprístupniť informáciu telefonicky, faxom, poštou alebo elektronickou poštou – **aby sa predišlo tomu, že úrad bude vyžadovať, aby žiadateľ cestoval nahliadnúť do spisu na veľkú vzdialenosť.**
- Výslovne sa stanovuje, že **nečinnosť úradov pri vybavovaní žiadostí** (tzv. fiktívne rozhodnutie, ktoré vzniká v dôsledku nečinnosti) **je porušením zákona.** V minulosti totiž niektoré úrady tvrdili, že nečinnosť úradov pri vybavovaní žiadostí je zákonom dovoleným postupom.
- Stanovuje sa, že na písomné rozhodnutie vydané po zákonom stanovenej lehote na vybavenie žiadosti sa už neprihliada – a teda že **úrad si svojvoľne nemôže predlžovať lehotu na vybavenie žiadosti** tým, že vydá písomné rozhodnutie až po uplynutí zákonnej lehoty. Novela ale zároveň stanovuje, že dôvody písomného rozhodnutia možno preskúmať v súdnom konaní.
- Výslovne sa stanovuje, že ak sa žiadateľ neodvolá proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácie, ktoré vzniká v dôsledku nezákonnej nečinnosti úradov, tak **mu nezákonná nečinnosť úradov to nemôže byť na škodu** a keď znovu požiada o tú istú informáciu, tak **úrad nemôže zastaviť konanie** s argumentom, že už o žiadosti rozhodol tzv. fiktívnym rozhodnutím.
- **Vyjasňuje sa rozhodovací postup** v prípadoch, **keď o sprístupnení informácií rozhodujú obchodné spoločnosti** založené štátom, obcami alebo samosprávnymi krajmi. Doteraz platná právna úprava vyvolávala mnohé nejasnosti a problémy.
- Rozširuje sa okruh informácií, ktoré budú úrady evidovať v **evidencii žiadostí o informácie.** Evidencia bude obsahovať aj informáciu o tom, ako bolo rozhodnuté o odvolaní, spisovú značku tohto rozhodnutia, informáciu o rozhodnutí súdu o žalobe a spisovú značku rozhodnutia súdu (ak povinná osoba má o rozhodnutí súdu informáciu).
- Výslovne sa stanovuje, že **priestupkový orgán musí objasňovaním zistiť páchatela priestupku proti právu na informácie.** Niektoré úrady totiž tvrdili, že ak žiadateľ osobu páchatela priamo neidentifikuje, návrh žiadateľa treba zamietnuť. V objektívnych možnostiach žiadateľa však často krát nebolo priamo označiť osobu páchatela priestupku.

1.2 ZMENY, KTORÉ SÚ OBMEDZENÍM ALEBO ÚPRAVOU SÚČASNE PLATNÉHO STAVU - AVŠAK TÚTO ÚPRAVU MOŽNO POVAŽOVAŤ ZA RACIONÁLNU:

- Novela vyjasňuje, že úrady **nemusia poskytovať informácie, ktoré nie sú k dispozícii, najmä poskytovať výkladové stanoviská alebo vytvárať názory.** Ide o vyjasnenie súčasného stavu pre tie úrady, ktoré si neboli vedomé, že to vyplýva už zo súčasného znenia zákona.
- Na internete sa **nebudú zverejňovať niektoré ďalšie druhy zmlúv** – napr. dohoda o zvyšovaní kvalifikácie, pracovná zmluva, dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru (povinne zverejňovanou zmluvou však bude kolektívna zmluva), nájomná zmluva predmetom ktorej je prenájom hrobového miesta, zmluva o ubytovaní v školskom internáte, zmluva o dodávke pitnej vody z verejného vodovodu a odvádzaní odpadových vôd atď. To ale nevyklučuje možnosť sprístupnenia týchto zmlúv na základe žiadosti o informácie.
- Zavádzajú sa nové **kategórie informácií, ktoré sa nebudú sprístupňovať:**
 - o Nebudú sa sprístupňovať informácie, ktorých sprístupnenie by umožnilo neoprávnené vniknutie, neoprávnenú manipuláciu, narušenie alebo **zničenie informačného systému.** Zoznam týchto informácií ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo financií Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Na základe doterajšieho znenia zákona sa ťažko dali chrániť napr. heslá do informačných systémov.
 - o Nebudú sa sprístupňovať informácie o **obvinenom vo výkone väzby alebo odsúdenom vo výkone trestu** odňatia slobody, ktorých zverejnenie by mohlo viesť k mareniu účelu výkonu väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody.

- o Nebudú sa sprístupňovať informácie o konaní o **azyle** podľa osobitného zákona, avšak rozhodnutie alebo výsledok konania sa sprístupňovať bude.
- o Nebudú sa sprístupňovať informácie o **prebiehajúcim konaní o priestupku**, avšak rozhodnutie alebo výsledok konania sa sprístupňovať bude.
- V určitých prípadoch sa zavádza **prerušenie lehoty na vybavenie žiadosti** o informácie v prípade, ak úrad vyzve dotknutú osobu alebo žiadateľa na vyjadrenie – a to až do dňa doručenia vyjadrenia alebo do dňa márneho uplynutia lehoty na doručenie vyjadrenia, ktorá je 10 dní. Fakticky to môže znamenať, že okrem lehoty 8 pracovných dní na vybavenie žiadosti bude môcť úrad čakať ešte ďalších 10 dní na doručenie vyjadrenia dotknutej osoby alebo žiadateľa. Tieto prípady nastávajú napríklad v prípade, ak úrad vyzve nositeľa autorského práva na vyjadrenie, či súhlasí so sprístupnením informácie alebo úrad vyzve žiadateľa na určenie spôsobu sprístupnenia informácie alebo úrad vyzve žiadateľa, či trvá na sprístupnení informácií, za ktoré bude musieť zaplatiť poplatok 5 centov za každú ďalšiu fotokópiu presahujúcu počet 200 alebo 100 strán.
- Povinným osobám, ktoré **nemajú zriadenú adresu elektronickej pošty, nebude možné podať žiadosť elektronickou poštou**. Povinným osobám, ktoré nemajú zriadenú elektronickú podateľňu, nemožno podať žiadosť podpísanú zaručeným elektronickým podpisom elektronickou poštou.
- Ak žiadateľ požiadava sprístupniť informáciu telefonicky, faxom alebo poštou na adresu bydliska alebo adresu sídla **mimo krajín Európskej únie, informácie sa môžu sprístupniť iba elektronickou poštou**.
- Zavádza sa ustanovenie, ktoré by malo **uľahčiť úradom riešenie niektoré žiadosti, ktorých vybavovanie vyžaduje veľa kopírovania a skenovania**. Novela stanovuje, že ak sprístupnenie informácie vyžaduje od úradu vyhotovenie viac ako 200 fotokópií strán alebo skenov strán (u obcí, ktoré nie sú mestom, ide o viac ako 100 strán), úrad môže okrem úhrady materiálnych nákladov (náklady na papier a poštovné) vyžadovať od žiadateľa aj ďalšiu úhradu vo výške 5 centov za každú ďalšiu vyhotovenú alebo naskenovanú listinu. Táto úhrada môže byť vyžadovaná, aj v prípade, ak žiadateľ v priebehu 21 pracovných dní požiadava o sprístupnenie informácií, ktorých sprístupnenie si v súčte vyžaduje vyhotovenie viac ako 200 (resp. 100) fotokópií alebo skenov.
- Zavádza sa ustanovenie, že ak sprístupnenie informácie vyžaduje **nahliadnutie do spisu v trvaní viac ako dve hodiny, môže obec (nie však iný úrad!)** vyžadovať od žiadateľa za každú ďalšiu začatú hodinu **úhradu najviac vo výške minimálnej hodinovej mzdy**. Tak sa môže postupovať aj v prípade, ak žiadateľ v priebehu 21 pracovných dní požiadava o sprístupnenie informácií nahliadnutím, pričom nahliadnutie do spisov obce presiahne v úhrne dve hodiny.
- Novela stanovuje, že **ak žiadateľ trvá na sprístupnení informácií, ktoré už boli zverejnené** (napríklad na internete) a teda si ich môže žiadateľ aj sám vyhľadať, úrad môže okrem úhrady materiálnych nákladov vyžadovať od žiadateľa **úhradu vo výške 5 centov za každý vytlačný list vo formáte A4**.
- Ak sa úrad rozhodne vyžadovať úhradu 5 centov za vyhotovenie každej ďalšej fotokópie či skenu nad 200 resp. 100 strán alebo úradu minimálnej hodinovej mzdy za nahliadanie do spisu trvajúce vyše 2 hodiny, **musí najprv oznámiť žiadateľovi výšku úhrady a vyzvať ho, aby sa vyjadril, či na sprístupnení informácií za takúto úhradu trvá**. Ak vyjadrenie žiadateľa nebude úradu doručené do 10 dní odo dňa odoslania oznámenia, úrad žiadosť odloží a oznámi to žiadateľovi.
- **Predlžuje sa lehota**, počas ktorej musí úrad odkázať žiadateľa na zverejnenú informáciu, ak žiadateľ žiada informáciu, ktorá už bola niekde zverejnená – z 5 kalendárnych dní na 5 pracovných dní
- **Predlžuje sa lehota, v ktorej musí odvolací orgán rozhodnúť o odvolaní** - z 15 kalendárnych dní na 20 kalendárnych dní. Avšak na druhej strane sa **skracuje lehota na posunutie spisu** od prvostupňového orgánu odvolaciemu orgánu z 30 kalendárnych dní na 10 kalendárnych dní.
- **Predlžuje sa lehota na rozhodnutie o odvolaní** v prípade odvolania proti rozhodnutiam obce a samosprávneho kraja – z 15 kalendárnych dní na 15 pracovných dní odo dňa doručenia odvolania povinnej osobe.

- **Predlžuje sa však lehota na rozhodnutie o rozklade** (odvolaniu) proti rozhodnutiu ministerstva - z 15 kalendárnych dní na 15 pracovných dní. Avšak na druhej strane po podaní rozkladu (odvolania) proti rozhodnutiu ministerstva **už nebude mať ministerstvo lehotu 30 kalendárnych dní na postúpenie rozkladu** tzv. rozkladovej komisii, ktorá pripravuje rozhodnutia.

1.3 ZMENY, KTORÉ SÚ RIZIKOM PRE PRÁVO NA INFORMÁCIE:

- Zavádza sa nová kategória informácií, ktoré sa nesprístupňujú – **nebudú sa sprístupňovať napr. informácie týkajúce sa zastupovania Slovenskej republiky v konaní pred Európskou komisiou** o porušení právnych predpisov EÚ **alebo v konaní pred Súdny dvorom EÚ**, ak neexistuje prevažujúci verejný záujem na sprístupnení informácie; rozhodnutia alebo informácie o výsledku konania sa však budú sprístupňovať. Je riziko, že na základe tohto ustanovenia budú utajované **aj informácie z ukončených konaní** a žiadateľ bude musieť v týchto prípadoch musieť preukazovať, že na sprístupnení informácií o ukončených konaniach existuje „prevažujúci verejný záujem“.
- Novela zákona dáva úradom v mnohých prípadoch **možnosť prerušiť a teda aj predĺžiť lehotu na vybavenie žiadosti o informácie - a to až na 20 kalendárnych dní**. Bude to možné v prípade, že dokumenty požadované žiadateľom obsahujú čo len jeden osobný údaj a úrad využije možnosť vyzvať dotknutú osobu na udelenie súhlasu so sprístupnením jej osobných údajov. Počas tejto výzvy bude môcť byť konanie prerušené na 10 kalendárnych dní. Množstvo úradných dokumentov však obsahuje aspoň nejaký osobný údaj (meno, priezvisko a adresu). To by znamenalo, že množstvo žiadostí o informácie by bolo vybavované v lehote až 20 kalendárnych dní (základná lehota na vybavenie žiadosti 8 pracovných dní plus 10 kalendárnych dní, počas ktorých by bolo konanie prerušené).

1.4 ZMENY, KTORÉ SÚ OSLABENÍM PRÁVA NA INFORMÁCIE:

- **Vláda bude môcť stanoviť, že obce (t.j. aj mestá)** a právnické osoby založené alebo zriadené obcou **nie sú povinné zverejňovať údaje o objednávkach a faktúrach pod určitú sumu (hodnotu)**. Je riziko, že vláda stanoví taký limit, v dôsledku ktorého sa nebudú zverejňovať ani faktúry vyššej hodnoty a tým sa môže dôležitá časť hospodárenia obcí a miest dostať verejnej kontroly. Novela zároveň stanovuje, že ak údaje o faktúre alebo objednávke nie sú povinne zverejňované, nevyklučuje to, aby žiadateľovi boli tieto údaje sprístupnené na základe žiadosti. Ak však občania nebudú vedieť, že faktúry existujú, dá sa očakávať, že o ich sprístupnenie ani nebudú žiadať.

1.5 NAVRHOVANÉ ZMENY, KTORÉ SA DO NOVELY NEDOSTALI (“PREMÁRNENÉ ŠANCE” NOVELY):

- Novela **nevyjasňuje, či sú obchodné spoločnosti so 100 percentnou alebo väčšinou majetkovou účasťou štátu, obcí alebo samosprávnych krajov povinné informovať o svojom hospodárení**. V súčasnosti mnoho takýchto spoločností tvrdí, že nehospodária s verejným majetkom a verejnými prostriedkami, ale iba s ich súkromným majetkom, a odmietajú informovať o svojom hospodárení.
- **Mimo informačnej povinnosti zostanú aj tzv. dcérske spoločnosti**, ktoré boli založené štátnymi alebo obecnými obchodnými spoločnosťami.
- **Významné obchodné spoločnosti so 100 percentnou alebo väčšinou účasťou štátu stále nebudú povinné poskytovať žiadne informácie a nebudú vôbec spadať pod infozákon**. Ide o tie obchodné spoločnosti, ktoré síce neboli štátom, obcami a samosprávnymi krajinami založené, ale tieto subjekty neskôr v týchto spoločnostiach získali výlučnú alebo väčšinou majetkovú účasť (napr. Slovenská konsolidačná a.s.).

- **Nebudú sa naďalej sprístupňovať rozhodnutia polície o odmietnutí trestného oznámenia.** V infozákone je „diera“ a ani novela túto diery neopravuje. Rozhodnutím o odmietnutí trestného oznámenia sa pritom končí podstatná časť prípadov a je vo verejnom záujme, aby bola rozhodovacia činnosť polície v častokrát závažných prípadoch pod verejnou kontrolou.
- **Žaloba proti nečinnosti úradu pri vybavovaní žiadostí o informácie** (tzv. fiktívnemu rozhodnutiu) **nebude oslobodená od súdneho poplatku**, napriek tomu, že iné žaloby proti nečinnosti úradov sú od súdneho poplatku oslobodené.
- Novela **nezabezpečuje možnosť žiadateľov o informácie urobiť si kópiu aspoň z časti projektu pri stavbách, ktoré majú výrazný vplyv na životné prostredie**, a tak získať informácie o vplyve projektu na životné prostredie a zdravie.

Peter Wilfling (spolupracovník VIA IURIS) pre Transparency International Slovensko

Analýza bola vypracovaná v rámci projektu Kampaň za zachovanie silného infozákona, ktorý bol podporený z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009-2014. Správcom Fondu je Nadácia Ekopolis.

Projekt je podporený programom Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizujú:

NADÁCIA PRE SLOVENSKA
CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION

soc'za

Ako sa dodržiava infozákon?

Zdravotnícke zariadenia:

Iba 40 zo 77 oslovených zdravotníckych zariadení kompletne sprístupnilo požadové informácie!

Skoro štvrtina oslovených zdravotníckych zariadení odmietla sprístupniť zmluvy o upratovaní či nákupe potravín!

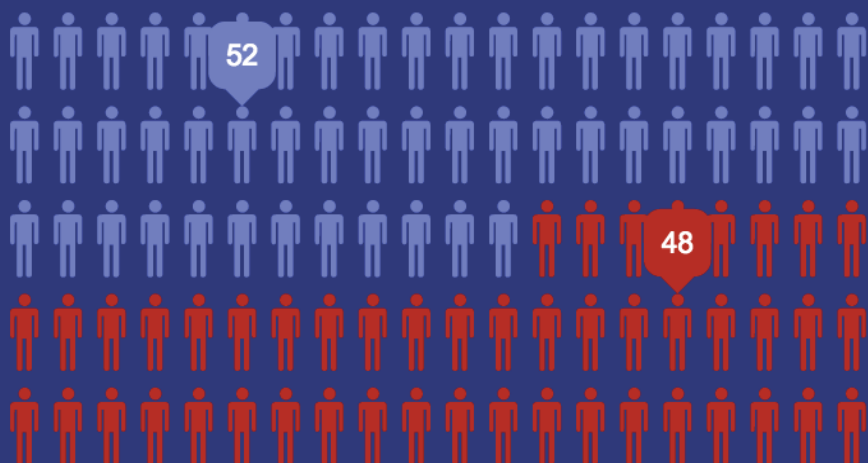

"Ja sa čudujem, že sa odvážili Vám niečo jednoducho nevydať. Čo ste si žiadali, to Vám dať mali, takže ma to prekvapuje."

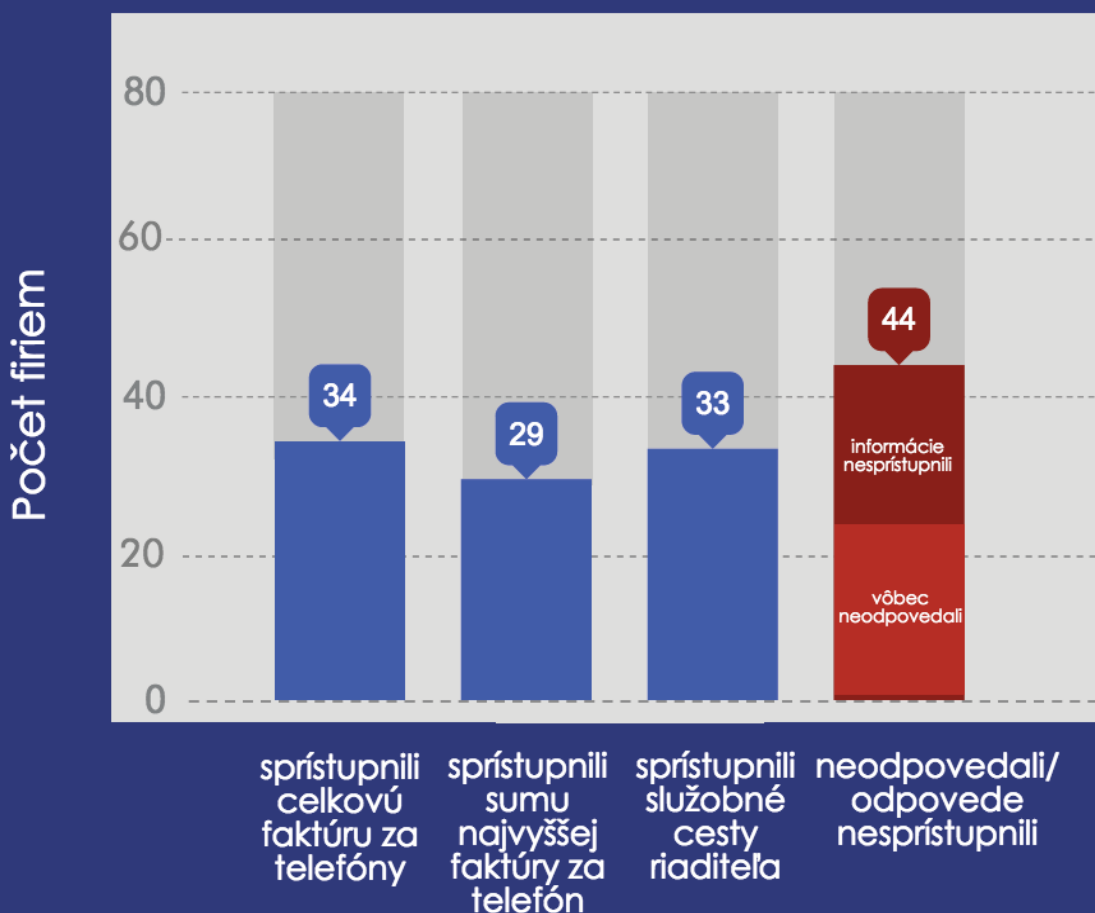
Viliam Čislák
minister zdravotníctva

Sprístupňovanie informácií samosprávami:

Len 52 zo 100 najväčších samospráv odpovedalo na žiadosť o sprístupnenie informácií v zákonnej lehote.

Odpovede verejných firiem na infožiadosť občana:

2. INFOZÁKON V EÚ KRAJINÁCH

Informácie znamenajú moc. Keď nemáme dostatok informácií o činnosti verejných inštitúcií, je ťažké brať ich na zodpovednosť. Otvára sa priestor pre zlý manažment verejných prostriedkov, zanedbávanie zákonných povinností či korupciu.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám je jedným z hlavných nástrojov verejnosti pre kontrolu zodpovedných. Aj v krajinách, kde zákony zaručujú široký prístup k informáciám, však verejnosť často naráža na vzdorovité inštitúcie, ktoré svoje povinnosti poskytovať informácie ignorujú alebo popierajú. Jedinou možnosťou domôcť sa svojho práva na informácie je v mnohých krajinách často zdĺhavý či nákladný súdny proces. Ani súd však v mnohých krajinách nemá právo priamo nariadiť zverejnenie informácie; zodpovednej inštitúcii za pochybenie neraz nehrozia žiadne sankcie. Kontrolu verejnej moci tiež komplikuje nedostatočná informovanosť o práve na prístup k informáciám.

Odpoveďou pre iba ťažko vymožiteľný zákon môže byť dohľadový orgán s právomocou posúdiť, či požadované informácie zo zákona majú alebo nemajú byť zverejnené, v prípade pochybenia nariadiť nápravu ale aj potrestať tých, ktorí zlyhávajú. Inštitúcia zodpovedná za zlepšovanie prístupu k informáciám tiež môže pomôcť vzdelávaním verejnosti aj verejných inštitúcií o práve na informácie.

Informačný komisár, ako nezávislý dohľadový orgán aktívne zvyšuje vymožiteľnosť zákona, technickú podporu úradníkov ako aj ich tréning. Občania nemusia čakať roky na súdne rozhodnutie a podávať podnety a sťažnosti na rôzne štátne orgány. Dĺžka súdneho konania zabezpečuje neaktuálnosť požadovanej informácie. Režim sprístupňovania informácii potrebuje rýchlejší a zjednocujúci prístup tak pre úrady ako aj pre občanov. Inštitúcia informačného komisára toto umožňuje, čím zároveň odbremeňuje prácu ostatných inštitúcií.

Informačný komisár je taktiež zodpovedý za zber informácií o fungovaní práva na prístup k informáciám. Poznatky o počte žiadostí, počte poskytnutých informácií alebo zamietnutiach, o doržianí časových lehôt alebo problémoch sú dôležitou súčasťou reflexie zákona, jeho nedostatkov a možnostiach zlepšenia. Štatistické údaje o využití zákona o prístupe k informáciám zozbierané informačným komisárom sú nevyhnutnou súčasťou samotného zákona, pretože zabezpečia jeho ochranu pred zneužívaním.

Táto štúdia predstavuje dohľadové orgány (informačných komisárov a inšpektorát pre ochranu dát) štyroch krajín Európskej únie, ktoré patria k najsilnejším: slovenský, britský, estónsky a chorvátsky. Cieľom je stručne predstaviť inštitucionálne nastavenie, kompetencie či náklady na fungovanie dohľadových orgánov.

2.1 PREHĽAD DOHĽADOVÝCH ORGÁNOV V KRAJINÁCH EU, SANKCIE, PODPORNÉ OPATRENIA

Pri výbere krajín pre náš výskum sme sa inšpirovali umiestnením krajín v globálnom rebríčku hodnotiacom prístup k informáciám v 97 krajinách sveta, na ktorých sa podieľajú organizácie ako Center for Law and Democracy či Access Info. Rebríček je pravidelne aktualizovaný na základe šiestich skupín ukazovateľov, pričom hodnotí najmä legislatívny rámec zákonov o prístupe k informáciám. Pre nás boli dôležité najmä ukazovatele súvisiace s odvolacími procesmi, sankciami a podpornými mechanizmami.

Zámerom prípadových štúdií bolo poukázať najmä na dostatočné právomoci nezávislého dohľadového orgánu. Dá sa povedať, že takýmto orgánom z celkového počtu 25 krajín EU (Cyprus a Luxembursko rating nezahŕňa) disponuje 14 a čiastočne disponujú 4 krajiny. Napríklad v škandinávskych krajinách, v Grécku, Litve či Bulharsku nezávislý dohľadový orgán pre oblasť prístupu k informáciám predstavuje ombudsman, vo Francúzsku, Belgicku a Portugalsku sú to rôzne komisie. V ostatných krajinách túto úlohu zohrávajú inšpektori alebo komisári či už pre ochranu dát, prístup k informáciám alebo oboje. Medzi krajiny, ktoré takýmto orgánom nedisponujú vôbec, môžeme zaradiť Českú republiku, Holandsko, Lotyšsko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko a Slovenskú republiku.

PREHĽAD NEZÁVISLÝCH ORGÁNOV DOHĽADU PRE OBLASŤ PRÍSTUPU K INFORMÁCIÁM V KRAJINÁCH EU

Nezávislý dohľadový orgán /odvolací orgán	Žiadatelia majú právo podať (externé) odvolanie na nezávislý orgán dohľadu	Orgán dohľadu
Belgicko	čiastočne	Commission d'accès aux documents administratifs
Bulharsko	čiastočne	ombudsman
Česká republika	nie	
Dánsko	áno	ombudsman
Estónsko	áno	Data protection Inspectorate
Fínsko	áno	ombudsman
Francúzsko	áno	Commission d'accès aux documents administratifs
Grécko	čiastočne	The Office of the Greek Ombudsman
Holandsko	nie	
Chorvátsko *	áno	Informačný komisár
Írsko	áno	Office of the Information Commissioner
Litva	áno	ombudsman
Lotyšsko	nie	
Maďarsko	áno	Parliamentary Commissioner for Data Protection and Freedom of Information
Malta	áno	Commissioner of the refusal
Nemecko	áno	Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information
Poľsko	nie	
Portugalsko	áno	Commission for Access to Administrative Documents
Rakúsko	nie	
Rumunsko	nie	
Slovenská republika	nie	
Slovinsko	áno	Information Commissioner of the Republic of Slovenia
Švédsko	áno	Parliamentary Ombudsmen
Taliansko	čiastočne	Commissione per l'accesso ai documenti amministrativi
Spojené Kráľovstvo	áno	Informačný komisár

Pre náš výskum boli kľúčové nezávislé dohľadové orgány a mechanizmy, ktoré spĺňali 3 najdôležitejšie kritériá: záväzné nariadenia, možnosť potrestania priestupkov a podporné opatrenia súvisiace so zvyšovaním povedomia verejnosti, ale aj vzdelávaním zamestnancov verejných inštitúcií o prístupe k informáciám. Prvé kritérium v zásade spĺňalo 6 krajín. Okrem nami vybraných to bolo aj Írsko a Maďarsko, avšak pri zohľadnení ostatných kritérií sme sa rozhodli pre Slovinsko, Spojené Kráľovstvo, Estónsko a, so súčasne najmladším infozákonom zriaďujúcim inštitút Informačného komisára , Chorvátsko.

PREHLAD PRÁVOMOCÍ DOHLADOVÝCH ORGÁNOV (PRÍP. SÚDOV) V OBLASTI ODVOLACÍCH PROCESOV

(Na základe údajov RTI rating, * Chorvátsko hodnotené TIS) (✓ =áno, X=nie, • =čiastočne)

	Spôsob menovania hlavy dohľadového orgánu neumožňuje politické zasahovanie alebo svojvoľné prepustenie				Nezávislý dohľadový orgán predkladá správy a jeho rozpočet je schvaľovaný parlamentom, alebo iným efektívnym mechanizmom chrániacim jeho finančnú nezávislosť				Predchádzanie konfliktu záujmov, resp. predpoklady na vymenovanie hlavy nezávislého dohľadového orgánu				Nezávislý kontrolný orgán má potrebný mandát a právomoc vykonávať svoje funkcie, a to vrátane preskúmania utajovaných dokumentov a nazerania do priestorov verejných orgánov (inšpekcie)				Rozhodnutia nezávislého dohľadového orgánu sú záväzné				Nezávislý kontrolný orgán má právomoc nariadiť nápravné opatrenia, a odtajnenie informácií.				Žiadatelia majú právo odvolať sa na súde				Odvolyvanie na nezávislý dohľadový orgán (príp. na súd) je bez poplatkov a nevyžaduje si právnu asistenciu				Odvolyvanie je možné nie len proti zamietnutiu, ale aj proti požadovanej forme odpovede, "žiadanej odpovedi", nedodržaniu lehoty, poplatkom a i.				V zákone sú zakotvené jasné postupy, vrátane lehôt (nezávislý dohľadový orgán / súd				Externý odvolací orgán má právo nariadiť štrukturálne opatrenia (napr. nariadiť školenia, väčšiu orientáciu na výsledky a pod.)			
	✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•		✓	X	•									
Belgicko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X							
Bulharsko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X						
Česká republika	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					
Dánsko	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Estónsko	X	•	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Fínsko	•	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Francúzsko	✓	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Grécko	✓	✓	•	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Holandsko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Chorvátsko *	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Írsko	✓	✓	•	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Litva	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Lotyšsko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Maďarsko	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Malta	X	✓	✓	X	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•			
Nemecko	✓	•	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Poľsko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Portugalsko	✓	✓	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Rakúsko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Rumunsko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Slovenská republika	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Slovinsko	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Švédsko	X	X	X	✓	X	•	•	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Taliano	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Spojené Kráľovstvo	•	•	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			

3. SLOVINSKO

Slovinsko patrí medzi krajiny, ktoré v oblasti prístupu k informáciám disponujú silným nezávislým dohľadovým orgánom. Z krajín EU sa momentálne v rámci celosvetového ratingu hodnotiacom prístup k informáciám RTI¹ nachádza na prvom mieste a celosvetovo na treťom² a to aj vďaka dohľadovému orgánu, ktorý zabezpečuje dostatočne vysokú vymožitelnosť zákona.³ Slovinský dohľadový orgán, Informačný komisár,⁴ je autonómna a nezávislá inštitúcia, zaoberajúca sa nielen agendou práva na prístup k informáciám, ale aj agendou ochrany dát.

3.1 NEZÁVISLOSŤ DOHĽADOVÉHO ORGÁNU

3.1.1 MENOVANIE A ODVOLANIE KOMISÁRA

Informačného komisára si volí parlament na návrh prezidenta, na obdobie 5 rokov. Môže byť znovu zvolený raz, pričom musí spĺňať nasledovné kritériá:

- slovinské občianstvo
- vysokoškolské vzdelanie
- 5 rokov relevantnej praxe
- a nemôže byť odsúdený nepodmienečným trestom odňatia slobody

Informačný komisár môže byť odvolaný na návrh prezidenta, a to iba ak:

- odstupuje z vlastnej vôle
- prestane spĺňať vyššie uvedené podmienky
- stane sa dlhodobo neschopným plniť svoje funkcie
- alebo zanedbáva svoje povinnosti v súlade s právom a ústavou

3.1.2 FINANČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Úrad informačného komisára je financovaný zo štátneho rozpočtu, ktorý je schvaľovaný parlamentom, na návrh Informačného komisára.

Informačný komisár každý rok zostavuje a predkladá správu o svojej činnosti⁵ parlamentu, a zverejňuje ju zároveň na webovej stránke. Správa obsahuje aktivity z predchádzajúceho roka, rovnako ako aj odhady a odporúčania v oblasti prístupu k informáciám.

¹ Global Right of Information Rating: http://www.rti-rating.org/country_data.php

² Na prvej priečke v rebríčku je Srbsko, na druhej India

³ Dostupné z: <https://www.ip-rs.si/index.php?id=324>

⁴ Dostupné z: <https://www.ip-rs.si/?id=195>

⁵ Dostupné z: <https://www.ip-rs.si/index.php?id=388>

3.2 KOMPETENCIE KOMISÁRA

Informačný komisár v rámci slovinského zákona o prístupe k informáciám plní funkciu⁶ odvolacieho orgánu. Žiadateľ má právo odvolať sa nielen proti nečinnosti úradu či zamietnutiu žiadosti, ale aj v prípade, že informácia, ktorá mu bola poskytnutá, nie je v požadovanej forme. Zákon umožňuje odvolanie bez poplatkov. Komisár o vybavení odvolania rozhodne do 20 dní. Rozhodnutia komisára sú záväzné. Komisár má právomoc nariadiť nápravné opatrenie, vrátane odtajnenia informácie.

Informačný komisár pri podozrení, že povinná osoba zadržáva požadovanú informáciu, môže u povinnej osoby vykonať inšpekciu. Má právo skonfiškovať dokumentáciu či vstúpiť do informačného systému, ak mu nie je umožnené vstúpiť do priestorov, môže sa obrátiť na políciu, má tiež právo na prizvanie očitého svedka.

3.2.1 SANKCIE

Informačný komisár môže nielen vyžadovať nápravu pochybení, ale aj udeľovať sankcie. Cieľom je lepšie fungovanie inštitúcií, ktoré systematicky zlyhávajú pri poskytovaní informácií. Sankcie sú príjmom štátneho rozpočtu.

Komisár môže uložiť pokuty:

Priestupok	Osoba (napr. úradník)	Zodpovedná osoba (napr. vedúci)	Vedúci predstaviteľ	Fyzická osoba	Právnická osoba
Ohrozenie prístupu k informácii, poškodenie informácie	420 - 1 050 EUR				
Zámerné zničenie dokumentácie	od 1 050 EUR	od 1 470 EUR			
Prekročenie lehoty alebo nezverejnenia informácie			630 - 1 250 EUR		
Neoprávnené použitie informácie				630 - 1 250 EUR	1 250 - 12 520 EUR

V roku 2012 bola sankcia udelená v jednom prípade, a to vo výške 800 EUR za ohrozenie práva na informáciu.

3.2.2 ODVOLANIE VOČI INFORMAČNÉMU KOMISÁROVI

V prípade nespokojnosti sa žiadateľ môže odvolať aj voči rozhodnutiu komisára, a to začatím administratívneho sporu. Administratívny súd musí vydať rozhodnutie najneskôr do 2 mesiacov od prijatia odvolania. Za odvolanie na administratívny súd sa neplatia poplatky.

⁶ Kompetencie informačného komisára dostupné z: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/brosure/zlozenka_pristojnosti_ang2.pdf

3.3 ROZPOČET

Vo fiškálnom roku 2012 podľa výročnej správy slovinský komisár disponoval rozpočtom 1,67 mil. EUR.⁷ Podľa neoficiálneho odhadu Komiséra zhruba tretinu výdavkov tvorí oblasť prístupu k informáciám, zvyšné dve tretiny oblasť ochrany údajov. V roku 2012 mal úrad komisára 33 zamestnancov, z ktorých traja boli v dočasnom pracovnom pomere.

Úrad zaznamenal 519 prijatých žiadostí, čo predstavuje približne 25 podnetov na 100 000 obyvateľov. Rozhodnutie vydal v 256 prípadoch, z čoho v 161 vyhovel žiadateľovi a 95 odvolaní zamietol.

3.4 PORADENSTVO, VZDELÁVANIE, ZVYŠOVANIE POVEDOMIA

Podporné a rozvojové opatrenia v oblasti poskytovania verejných informácií vykonáva v Slovinsku Ministerstvo vnútra, a to najmä informovanie verejnosti o prostriedkoch a podmienkach pre prístup k verejným informáciám, poskytovanie poradenstva v súvislosti s uplatňovaním tohto zákona a iných podporných a rozvojových aktivít. Informačný komisár na svojej stránke poskytuje príručky a inštrukcie o prístupe k informáciám a ochrane dát.

Na webovej stránke nájdete publikácie slovinského komisára, napr. prezentujúcu kompetencie informačného komisára ale aj prepojenie na publikácie ostatných informačných komisárov v rôznych oblastiach práva na informácie. Prostredníctvom FAQ a iných nástrojov na stránke úrad komisára poskytuje usmernenia vysvetľujúce odvolacie procesy, poplatky, lehoty atď., rovnako informácie o právach občanov, opakované použitie informácií, prístup k dokumentom EU, špecifikáciu verejných informácií, štatistiky kancelárie informačného komisára⁸, odkazy na legislatívu ale aj zhrnutie najdôležitejších prípadov⁹ (precedensov). Slovinsky komisár tiež publikuje články,¹⁰ mapujúce súčasné dianie v oblasti prístupu k informáciám.

Slovinský informačný komisár sa podieľa na organizácii workshopov s cieľom zvýšiť povedomie o povinnostiach povinných osôb nie len vo verejných inštitúciách, ale aj u dodávateľov verejných služieb, nositeľov verejnej moci, či v iných verejnoprávnych inštitúciách.

⁷ Dostupné z: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/porocila/Annual_Report_2012.pdf

⁸ Dostupné z: <https://www.ip-rs.si/index.php?id=323>

⁹ Dostupné z: <https://www.ip-rs.si/index.php?id=384>

¹⁰ Názorné ukážky článkov publikovaných slovinským komisárom:

- [Where are the boundaries of the right to access public information?](#)
- [Transparency of public administration in the Republic of Slovenia](#)
- [System of access to classified information in the Republic of Slovenia](#)
- [The Guantanamoisation of Data](#), Dnevnik - Saturday Edition Objektiv, 2008
- [The Information Commissioner's competencies in decision procedure under FOIA](#)
- [Access to court records and FOIA as a legal basis - experience of Slovenia](#)
- [New Principles of the Amended Act on Access to Public Information in Slovenia Commissioner or Ombudsman](#)
- [Weighing tests with emphasis on public interest test in accessing information of public character](#)
- [New Principles of the Amended Act on Access to Public Information](#)

4. SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

Spojené kráľovstvo nepatrí medzi najotvorenejšie krajiny s ohľadom na rozsah poskytovaných informácií. Avšak je výborným príkladom silného nezávislého orgánu dohľadu. Rovnako ako v Slovinsku je dohľadovým orgánom Informačný komisár.¹¹ Spolu so svojim úradom je zodpovedný za agendu prístupu k informáciám aj za agendu ochrany osobných údajov.

4.1 NEZÁVISLOSŤ DOHĽADOVÉHO ORGÁNU

4.1.1 MENOVANIE A ODVOLANIE KOMISÁRA

Výber komisára prebieha klasickým výberovým procesom, ktorý má na starosti Ministerstvo spravodlivosti. Úspešný kandidát predstúpi pred parlamentný výbor, ktorý sformuluje odporúčania a rozhodne o jeho nominácii. Následne je menovaný kráľovnou na obdobie 5 rokov, pričom by nemal byť vo svojej funkcii dlhšie ako 15 rokov, teda viac ako následne 3 krát po sebe. Komisára pri závažných pochybeniach odvolávajú obe komory parlamentu spolu s kráľovnou.

4.1.2 FINANČNÁ NEZÁVISLOSŤ

O rozpočte komisár rokuje s Ministerstvom spravodlivosti. Komisár a jeho kancelária sú financovaní zo štátneho rozpočtu, ktorý schvaľuje parlament. Každoročne predkladá parlamentu výročnú správu¹² o jeho činnosti, alebo iné správy, ak uzná za vhodné.

4.2 KOMPETENCIE KOMISÁRA

Na rozdiel od Slovinska, prvostupňové odvolania pri nesprístupnení informácií alebo nespokojnosti so sprístupnenými informáciami smerujú na povinnú osobu, od ktorej bola informácia požadovaná. Po uzavretí prvostupňového odvolania je možné odvolať sa externe na úrad Informačného komisára. Odvolať sa je možné proti nečinnosti povinnej osoby, rozhodnutiu nesprístupniť informácie, ale aj proti omeškaniu, poplatkom, nejasným zdôvodneniam alebo pri zlyhaniach pri poskytnutí asistencie či poradenstva. Lehoty na vybavenie žiadosti komisárom však v Spojenom kráľovstve nie sú oficiálne stanovené. Rozhodnutia komisára sú záväzné. Môže napríklad povinným osobám nariadiť opraviť nesprávne rozhodnutia o sprístupnení informácií a určiť lehotu, počas ktorej musia nezrovnalosti odstrániť. Povinné osoby môže tiež požiadať o doplnenie informácií.

Ak sa komisárovi javí činnosť povinnej osoby v nesúlade s kódexom dobrej praxe¹³, môže povinnej osobe odporučiť ako sa dobrej praxi priblížiť.

Tiež môže nariadiť iné konkrétne kroky pre dodržiavanie infozákona, napríklad dodržiavanie tzv. publikačnej schémy.¹⁴

Ak má komisár podozrenie o pochybení, resp. nedodržaní nariadení, môže po splnomocnení sudcom nariadiť inšpekciu, t.j. môže vstúpiť do priestorov, prezrieť si, skonfiškovať dokumenty, alebo iné záznamy na účely preskúmania.

¹¹ Freedom of information act 2000 dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/36/contents>

¹² Dostupné z: http://ico.org.uk/about_us/performance/annual_reports

¹³ Kódex dobrej praxe tvoria odporúčania komisára pre vykonávanie zákona pre jednotlivé oblasti v rámci prístupu k informáciám a ochrany údajov. Úlohou povinných osôb je správať sa podľa kódexu.

¹⁴ Publikačná schéma špecifikuje pravidlá klasifikácie informácií a spôsob ich zverejňovania, prípadne poplatkov za sprístupnenie informácie. Podľa potreby ju vydáva komisár s účelom usmerniť činnosť povinných osôb v rámci poskytovania informácií a ich povinnosťou je dodržiavať ju.

4.2.1 SANKCIE

Britský informačný komisár nemôže udelovať sankcie, sankcie udeľuje súd. Informačného komisár zbiera dôkazy, ktoré následne predloží prokuratúre (crime prosecution service), na ktorej podnet sa zahajuje súdne konanie. Prokuratúra môže ale nemusí začať súdne konanie v danej veci.

Priestupok	Zodpovedná osoba
Neposkytnutie informácií alebo obmedzenie poskytnutia informácií	do 6 000 EUR

Ak povinná osoba nekoná v súlade so zákonom, chápe sa to ako "pohrdanie súdom". Táto záležitosť je potom vrátená Tribunálu alebo Súdu a môže mať za následok pokutu pre povinnú osobu. K dnešnému dňu komisár takéto konanie formálne nezačal, pretože úroveň plnenia je vysoká.

4.2.2 ODVOLANIE VOČI INFORMAČNÉMU KOMISÁROVI

Proti rozhodnutiu Informačného komisára je možné podať bezplatné odvolanie na Informačný tribunál.¹⁵ Odvolanie na prvostupňový tribunál je potrebné podať do 28 dní. Ak tribunál uzná pochybenie, môže rozhodnutie komisára zrušiť a vydá nové rozhodnutie. Pri komplexnejších odvolaniach sa väčšinou prípad presúva na vyšší tribunál. O odvolaniach voči vyššiemu tribunálu pojednáva Odvolací súd. Lehoty nie sú jasne stanovené, odvíjajú sa od komplexnosti prípadu. Odvolania na tribunál sú bezplatné, na Odvolacom súde sa platia súdne trovy ak sa strany nedohodnú inak.

4.3 ROZPOČET

Komisár je platený zo štátneho rozpočtu, ktorý schvaľuje parlament. Výška dotácií pre komisára bola podľa výročnej správy cca 5 mil. EUR¹⁶. Za posledný rok obdržal vyše 4600 sťažností, čo predstavuje asi 10 podnetov na 100 000 obyvateľov. Komisár vyhovel 1126 (24 %) podnetom, 939 (20 %) zamietol, 751 (16 %) bolo vyriešených neformálnou cestou. Zvyšné boli podané buď skôr ako sa ukončil prvostupňový proces či žiadateľ stratil záujem.

4.4 PORADENSTVO, VZDELÁVANIE, ZVYŠOVANIE POVEDOMIA

Publikačná schéma a tiež kódex praxe komisára slúžia na vzdelávanie úradníkov a iných zodpovedných pracovníkov podľa tohto zákona. Napríklad (v tzv. good practice reports) komisár odporúča ako by sa verejné orgány mali správať pri asistencii, poradenstve či vo vzťahu k iným orgánom. Na stránke komisára je dostupný veľký počet publikácií nie len pre zamestnancov ale aj pre širokú verejnosť.

Príručky na stránke pre povinné osoby sú veľmi podrobné a zahrňujú mnoho oblastí od kódexov praxe, cez poplatky, sankcie, výnimky, rozhodnutia až po komplikovanejšie témy ako testy verejného záujmu alebo nepríjemné, či opakujúce sa žiadosti (kverulantov). Britský informačný komisár ponúka tiež špeciálny portál pre poradenstvo a asistenciu pre odborníkov v oblasti prístupu k informáciám¹⁷ v rámci jednotlivých politik, a zaoberá sa jednotlivými otázkami z prípadov, ktoré vznikli počas odvolacích procesov na tribunál (ICO knowledge base). Pre verejnosť je vyhľadávanie inštrukcií umožnené podľa jednotlivých tém, či prehľadných schém zodpovedajúcich otázky ako, alebo na čo je alebo nie je možné odvolať sa a pod. V tomto roku úrad komisára ukončil „Program poradných návštev“ (advisory visit programe) zameraný na asistenciu a vzdelávanie organizácií charít či služby neziskového sektora. Pre oblasť ochrany dát už informačný komisár pripravil video tutoriály a tiež pohľadnice o princípoch ochrany dát. Oblasť o slobode informácií je podrobne vysvetlená v sprievodcovi o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý sa nachádza na internetovej stránke informačného komisára.

¹⁵ Informačný tribunál je kvázi súdny orgán, ktorý je v rámci prvého stupňa administratívnych súdov v Spojenom kráľovstve, zodpovedný za oblasť prístupu k informáciám.

¹⁶ Dostupné z: http://ico.org.uk/about_us/performance/~media/documents/library/Corporate/Research_and_reports/ico-annual-report-201213.ashx

¹⁷ Dostupné z: <http://ico.org.uk/foikb/index.htm>

5. ESTÓNSKO

Dohľad nad vykonávaním právnych predpisov o slobode informácií v Estónsku vykonáva Inšpektorát pre ochranu údajov.¹⁸ Každá osoba, ktorej bol odmietnutý prístup k požadovanej informácii, môže podať sťažnosť na Inšpektorát pre ochranu údajov alebo na správnom súde. Oba orgány bez výraznejších rozdielov môžu nariadiť sprístupnenie informácie. Je na žiadateľovi, ktorú možnosť si vyberie (inšpektorát môže preskočiť a odvolať sa rovno na súd).

5.1 NEZÁVISLOSŤ DOHLADOVÉHO ORGÁNU

5.1.1 MENOVANIE A ODVOLANIE GENERÁLNEHO RIADITEĽA INŠPEKTORÁTU

Vymenovanie a odvolanie generálneho riaditeľa Inšpektorátu ochrany osobných údajov do/z funkcie vykonáva vláda na návrh ministra spravodlivosti po vypočutí stanoviska ústavného výboru estónskeho parlamentu. Menovaný je na dobu 5 rokov, pričom nemôže byť vymenovaný viac ako dvakrát po sebe.

Požiadavky na generálneho riaditeľa Inšpektorátu:

- vysokoškolské vzdelanie, vrátane dostatočného vzdelania v oblasti práva, manažmentu a správy IT
- prax v oblasti auditu
- nemôže byť odsúdený za trestný čin
- nemôže byť prepustený z predchádzajúcej pracovnej pozície z dôvodu nedostatočnosti pre danú pracovnú pozíciu
- nesmie zastávať inú platenú pozíciu s výnimkou vyučovania alebo výskumu

Generálny riaditeľ inšpektorátu pre ochranu údajov môže byť prepustený z funkcie jedine:

- na jeho vlastnú žiadosť
- z dôvodu uplynutia funkčného obdobia
- za disciplinárny priestupok¹⁹
- z dôvodu dlhodobej pracovnej neschopnosti
- v prípade trestného stíhania
- v prípade, že nespĺňa naďalej požiadavky stanovené zákonom pre výkon tejto funkcie

5.1.2 FINANČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Rozpočet estónskeho Inšpektorátu neschvaľuje priamo parlament, ako v prípade slovinského či britského. O rozpočte Inšpektorát rokuje s ministerstvom spravodlivosti, ktoré ho schvaľuje.²⁰ Hradený je zo štátneho rozpočtu. Inšpektorát každoročne predkladá správu²¹ o dodržiavaní zákona o prístupe k informáciám Ústavnému výboru a Kancelárovi spravodlivosti (vládnym úradníkom dohliadajúcim na zákonnosť aktivít štátu). Správa musí byť zverejnená na internetovej stránke inšpektora. Ten môže predkladať aj iné správy týkajúce sa dôležitých záležitostí.

¹⁸ Dostupné z: <http://www.aki.ee/en>

¹⁹ Podľa zákona o verejnej službe, §84, ide o neplnenie si povinností, intoxikácia na pracovisku, protiprávne narábanie majetkom úradu, porušovanie morálnych štandardov a etických pod.

²⁰ Statutes and Composition of Data Protection Inspectorate 2012

²¹ Dostupné z: https://www.huntonprivacyblog.com/wp-content/files/2013/05/2012_aastaettekanne_eng.pdf

5.2 KOMPETENCIE INŠPEKTORÁTU

Žiadateľ o informáciu, ktorému bol odopretý prístup k informácii alebo je nespokojný s poskytnutou informáciou, sa môže odvolať na administratívny súd alebo na Inšpektorát pre ochranu údajov. Odvolať sa je možné bez poplatkov do 30 pracovných dní po doručení zamietnutia žiadosti.

Inšpektorát vybavuje odvolania, a tiež môže z vlastnej iniciatívy vykonávať dozor nad povinnými osobami. Zisťuje, či:

- žiadosť o informácie je evidovaná podľa zákona
- žiadosť o informácie je vybavená v termíne a spôsobom predpísaným zákonom
- zamietnutie alebo obmedzenie prístupu k danej informácii je v súlade so zákonom
- a či povinná osoba zverejňuje informácie, udržiava webovú stránku v súlade so zákonom

Ak Inšpektorát zistí pochybenie, nariadi nápravu. Povinná osoba musí prijať nápravné opatrenia do 5 pracovných dní od obdržania nariadenia. Výsledky dohľadu Inšpektorát zverejňuje na svojej webovej stránke.

5.2.1 SANKCIE

Inšpektorát tiež udeľuje pokuty predstaviteľom povinných osôb. Sankcie sú príjmom do štátneho rozpočtu.

Priestupok	Zodpovedná osoba
Zámerné vydanie nesprávnych informácií, vedomé sprístupnenie alebo zverejnenie informácií určených pre interné použitie, nepostupovanie podľa nariadení inšpektorátu	do 1 200 EUR

5.2.2 ODVOLANIE VOČI INŠPEKTORÁTU

Odvolanie proti rozhodnutiu inšpektorátu je možné podať na súd, ktorý rozhodne do 30 dní. Pre odvolanie na súd je potrebné zaplatiť poplatok 15 EUR.

5.3 ROZPOČET

Estónsko s počtom obyvateľov 1,3 mil. financovalo v roku 2012 komisára rozpočtom 595 403 EUR. Úrad komisára tvorí v súčasnosti 18 zamestnancov.

Za rok 2012 prijali 877 žiadostí a návrhov, čo je približne 67 podnetov na 100 000 obyvateľov. Sťažností a odvolaní bolo 404, začatých inšpekcií 414, z ktorých 61 bolo iniciovaných úradom. Komisár vydal 48 nariadení a vyše 190 odporúčaní. Vykonal 56 ústnych konzultácií a udelil 39 pokút za priestupky.

5.4 PORADENSTVO, VZDELÁVANIE, ZVYŠOVANIE POVEDOMIA

O zvyšovanie povedomia v oblasti prístupu k informáciám sa stará Inšpektorát. Na stránkach inšpektorátu je možné nájsť mnoho príručiek a inštrukcií ako sa k informáciám dostať. Za vzdelávanie zamestnancov v oblasti prístupu k informáciám je zodpovedná každá verejná inštitúcia sama.

6. CHORVÁTSKO

Chorvátsko so svojím infozákomom z roku 2003 bolo v globálnom rebríčku hodnotiacom prístup k informáciám²² spomedzi krajín EÚ na druhom mieste, hneď po Slovinsku. Nedávno v súvislosti s pristúpením do EÚ prijalo nový zákon. Ten predstavuje nový dohľadový orgán - informačného komisára.

6.2 NEZÁVISLOSŤ DOHLADOVÉHO ORGÁNU

6.2.1 MENOVANIE A ODVOLANIE KOMISÁRA

Komisár je volený parlamentom na obdobie 5 rokov s možnosťou opätovného zvolenia. Podľa zákona komisár musí byť vo svojej práci nezávislý a zodpovedať sa parlamentu, pričom musí spĺňať nasledovné požiadavky:

- chorvátske občianstvo a trvalý pobyt v Chorvátskej republike
- dokončené vysokoškolské vzdelanie a magisterské štúdium alebo integrované vysokoškolské štúdium a postgraduálny univerzitný program z právnych alebo spoločenských vied
- nie menej ako 10 rokov relevantnej praxe
- mal by byť uznávaným odborníkom s dobrou reputáciou a skúsenosťami v oblasti ochrany ľudských práv, slobody médií a rozvoja demokracie
- bez predchádzajúcej trestnej činnosti, alebo pre ktorú je začaté konanie z úradnej moci
- bez členstva v politickej strane

Komisára odvoláva parlament v prípade, že:

- to sám žiada
- už nespĺňa požiadavky
- nebol schopný vykonávať svoje povinnosti v dobe dlhšej ako 6 mesiacov
- neplní si povinnosti v súlade so zákonom o poskytovaní informácií

6.2.2 FINANČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Komisár má nárok na odmenu vo výške odmien prijatých podpredsedami parlamentných výborov. Fungovanie inštitúcie Informačného komisára je financované zo štátneho rozpočtu, ktorý schvaľuje parlament.

6.2 KOMPETENCIE KOMISÁRA

V prípade, že žiadateľ o informáciu nie je spokojný s poskytnutím informácie, môže povinnú osobu požiadať o doplnenie informácie. Tá tak musí urobiť do 15 dní. Ak žiadateľ nie je spokojný, môže sa bezplatne odvolať na informačného komisára. Komisár je povinný vydať rozhodnutie podľa charakteru odvolania do 30, 60 alebo 90 dní.

²² RTI rating dostupný z: <http://www.rti-rating.org/home.php>

Chorvátsky informačný komisár má významné kompetencie v oblasti inšpekcie. Na základe podnetov dohliada, či povinná osoba:

- vymenovala osobu zodpovednú za agendu poskytovania alebo zverejňovania informácií, a či táto osoba vykonáva svoje povinnosti v súlade so zákonom
- udržiava register žiadostí, postupov a rozhodnutí o výkone práva
- zverejňuje výšku poplatkov za sprístupnenie informácií
- zverejňuje informácie v súlade so zákonom, vydáva výročnú správu či vykonáva svoju činnosť v súlade so zákonom

Inšpektor na základe inšpekcie poskytne návrhy a odporúčania pre zlepšovanie výkonnosti alebo odstránenia nedostatkov. Môže zakázať vykonávanie činností, ktoré sú v rozpore so zákonom. Povinné osoby sa môžu proti výsledkom inšpekcie odvolať. O implementácii musí povinná osoba informovať inšpektora. Ak pri implementácii zlyhá, komisár je povinný o tejto skutočnosti informovať vládu, alebo iný centrálny orgán, ktorý na povinnú osobu dohliada.

Komisár tiež navrhuje opatrenia pre odborné vzdelávanie a rozvoj informačných komisárov (zodpovedné osoby za poskytovanie informácií v jednotlivých úradoch a organizáciách). Môže navrhnúť novú legislatívu alebo jej zmenu v záujme lepšieho prístupu k informáciám. Taktiež predkladá parlamentu správu o implementovaní tohto zákona.

6.2.1 SANKCIE

Chorvátsky komisár, podobne ako slovinský, udeľuje sankcie tak inštitúciám, ktoré pochybili, ako aj ich zodpovedným predstaviteľom. Pokutovateľným pochybením je nesprístupnenie informácie ale i nekonanie na základe rozhodnutia komisára. Komisár udeľuje sankcie predstaviteľom do 650 EUR, inštitúciám do 1 300 EUR. Vyššie pokuty hrozia za poškodenie, zničenie alebo zatajovanie informácie. Tie komisár udeľuje inštitúciám, zodpovedným pracovníkom ale aj fyzickým osobám.

V prípade závažnejších pochybení môže zakročiť tiež súd, ktorý môže jednotlivcov pokutovať až do výšky 2 600 EUR a inštitúcie až do výšky 13 000 EUR.

Komisár tiež môže trestať fyzický a právnické osoby za neoprávnené použitie získaných informácií. Sankcie sú príjmom do štátneho rozpočtu.

Priestupok	Zodpovedná osoba	Povinná osoba	Fyzická osoba	Právnická osoba
Nesprístupnenie informácie, nevymenovanie zodpovednej osoby	130 - 260 EUR	260 - 520 EUR		
Nekonanie na základe rozhodnutia komisára, bránenie inšpekcii, neopravenie nedostatkov	390 - 650 EUR	650 - 1 300 EUR		
Obmedzovanie prístupu k informáciám alebo opätovného používania informácie*	650 - 2 600 EUR	2 600 - 13 000 EUR		
Poškodenie, zničenie, zatajovanie informácie	2 600 - 6 500 EUR	2 600 - 6 500 EUR	2 600 - 6 500 EUR	
Neoprávnené použitie informácie			do 6 500 EUR	do 13 000 EUR

* Udeľuje súd

Keďže úrad komisára v Chorvátsku funguje iba niekoľko mesiacov, zatiaľ je známy iba jeden prípad, keď bol súdom, na návrh komisára, sankcionovaný štátny podnik, a to dva krát následne po sebe, sumou 2 600 EUR a zvlášť pre zodpovednú osobu vo výške 650 EUR.

6.2.2 ODVOLANIE VOČI INFORMAČNÉMU KOMISÁROVI

Odvolať sa proti rozhodnutiu komisára nie je možné, avšak je možné začať administratívny spor pred Najvyšším správny súdom Chorvátskej republiky, ktorý musí vydať rozhodnutie o sťažnosti do 90 dní. Administratívny spor môže byť začatý aj orgánom verejnej moci, ktorý vydal rozhodnutie prvého stupňa. Odvolanie je bezplatné.

6.3 ROZPOČET

Chorváti majú Informačného komisára od októbra 2013. Úrad komisára v súčasnosti pracuje s ročným rozpočtom menej ako 240 tisíc EUR, má päť zamestnancov vrátane komisára. V priebehu nasledujúcich mesiacov je plánovaný nárast počtu zamestnancov na desať.

6.4 PORADENSTVO, VZDELÁVANIE, ZVYŠOVANIE POVEDOMIA

Komisár navrhuje opatrenia pre odborné vzdelávanie a rozvoj informačných komisárov (zodpovedné osoby za poskytovanie informácií v jednotlivých úradoch). Zvyšovať povedomie verejnosti o práve na prístup k informáciám má na starosti Úrad pre ochranu dát, v blízkej budúcnosti by túto agendu, najmä v oblasti prístupu k informáciám mal prebrať informačný komisár.

7. INFOKOMISÁR - HLAVNÉ ZISTENIA

Informačný komisár je spravidla nezávislou inštitúciou, ktorá však často okrem agendy prístupu k informáciám zodpovedá aj za ochranu osobných údajov. Popri zabezpečovaní prístupu k informáciám osobné údaje chráni slovenský i britský komisár, a taktiež estónsky Inšpektorát pre ochranu dát.

Nezávislosť komisára

Komisára spravidla vyberá vláda alebo parlament. Jeho nezávislosť podporujú jasne definované podmienky za ktorých je ho možné odvolať. **V Slovinsku, Chorvátsku i Estónsku možno komisára odvolať iba ak viac neplní podmienky menovania, nemôže ďalej plniť funkciu alebo výrazne pochybí.** V týchto troch krajinách je nezávislosť komisárov posilnená dĺžkou ich funkčného obdobia. Zatiaľ čo komisári sú menovaní na päť rokov, vlády sú pri moci iba 4 roky. **Finančnú nezávislosť komisárov vo všetkých štyroch krajinách podporuje fakt, že sú financovaní zo štátneho rozpočtu,** ktorý je schvaľovaný parlamentom.

Kompetencie

Úlohou všetkých komisárov je pôsobiť ako odvolací orgán, pre žiadateľov o informácie, ktorí od povinných osôb dostali zamietavú či neúplnú odpoveď, alebo nedostali žiadnu. V Británii sa možno odvolávať aj pri meškanií informácií či neoprávnených poplatkoch. Komisári majú právo nariadiť, aby informácie boli sprístupnené. Ich rozhodnutia sú záväzné.

	Slovinsko	Veľká Británia	Estónsko	Chorvátsko
Rozhodnutie	Záväzné	Záväzné	Záväzné	Záväzné
Lehota na rozhodnutie	20 dní	Nie sú stanovené	Nie sú stanovené	30, 60 alebo 90 dní podľa charakteru odvolania
Právo inšpekcie	Áno	Áno, po rozhodnutí súdu	Áno	Áno

Britský i chorvátsky komisár tiež môžu povinným osobám odporúčať, ako postupovať, aby sa priblížili k príkladom dobrej praxe či nariadiť konkrétne kroky pre dodržiavanie zákona. Chorvátsky komisár zodpovedá aj za vzdelávanie a rozvoj pracovníkov povinných osôb, ktorí sú zodpovední za prístup k informáciám. Všetci komisári pokutujú porušenie zákona.

Podnety a rozpočet²³

Počet prijatých podnetov na 100 tisíc obyvateľov v roku 2012 v oblasti prístupu k informáciám v Slovinsku bol 25, v Spojenom Kráľovstve 10. Hoci sa zdá, že v Estónsku je tento počet niekoľko násobne vyšší, číslo zahŕňa aj podnety v oblasti ochrany dát a prístupu k informáciám. Rozpočet estónskeho a slovinského komisára zahŕňa aj agendu ochrany dát. Rozpočet chorvátskeho a grant britského komisára od Ministerstva Spravodlivosti sa týka iba prístupu k informáciám.

²³ Na základe informácií z výročných správ

	Slovinsko	Veľká Británia	Estónsko	Chorvátsko
Podnetov celkom	519	4 600	877	181*
Podnetov/ 100 tisíc obyvateľov	25	10	67	4
Rozhodnutí	256 ²⁴	4 693	43	179
Neoprávnené alebo zamietnuté (rejected, denied, ineligible,)	96 ^{***}	1 866 ^{**}	25	N/A
Ročný rozpočet v EUR	1 670 000	5 380 000	595 403	240 000

* Úrad funguje iba od októbra 2013. V roku 2013 bolo prijatých 172 odnetov, plus 9 podnetov bolo presunutých z roku 2012

** zahŕňa 40% z celkového počtu podnetov, ktoré komisár neriešil, z dôvodu neukončenia prvostupňového procesu

*** 1 prípad bol zamietnutý (rejected) a 95 prípadov bolo nepripustených²⁵

Jednotliví komisári disponujú rôznymi štatistikami. Informačný komisár v Slovinsku napríklad zaznamenal od roku 2003, keď vydal iba 6 rozhodnutí, významný nárast. V roku 2006 to už bolo 110 a v roku 2012 rozhodol o 256 prípadoch. V roku 2012 takmer 40% sa týkalo centrálnych orgánov verejnej správy, približne 36% rozhodnutí súviselo s verejnými fondmi, inštitútmi, agentúrami či inými nositeľmi verejnej moci a poskytovateľmi verejných služieb, 17% rozhodnutí tvorili rozhodnutia týkajúce sa obcí. Zvyšok tvorili prípady súdov, prokuratúry a i. Odvolanie voči Informačnému komisárovi sa využilo pri 10,5% rozhodnutiach. Napr. britský komisár momentálne upriamuje pozornosť na urýchlenie rozhodovacích procesov. Štatistiky z posledného roka uvádzajú, že sťažností uzavretých do 30 dní bolo 22%, do 90 dní 68%, do 6 mesiacov 88% a iba 1% sa nevyriešilo v priebehu jedného roka. Disponuje tiež štatistikou najčastejších sťažností v rámci povinných osôb. Až 45% podnetov sa týkalo miestnej samosprávy, 24% centrálnych orgánov štátnej správy, 9% zdravotníctva, po 8% mali polícia a trestné súdnictvo so vzdelávaním a 1% sa týkalo štátnych firiem.

Vzdelávanie verejnosti a verejných inštitúcií

Podporné a rozvojové opatrenia v oblasti poskytovania verejných informácií vykonáva v Slovinsku Ministerstvo vnútra, v Estónsku je za vzdelávanie zamestnancov zodpovedná samotná verejná inštitúcia. V Británii tieto povinnosti skôr prislúchajú Informačnému komisárovi či Inšpektorátu pre ochranu dát. V Chorvátsku momentálne prebieha prechod týchto kompetencií z Agentúry pre ochranu dát na Informačného komisára v blízkej budúcnosti.

Informační komisári však na svojich webových stránkach (okrem chorvátskeho komisára, ktorý svoju webovú stránku v súčasnosti pripravuje) zverejňujú rôzne príručky a publikácie o prístupe k informáciám a ochrane dát, zahŕňajúce podrobné postupy či odporúčania. Majú tiež zriadené tzv. „horúce linky“ na poskytovanie informácií a poradenstva.

Sankcie

Prípadov udeľovania sankcií nie je veľa, naopak sú zriedkavé. Slovinský komisár sa vyjadril, že, slúžia ako efektívna prevencia, ak sú v zákone zavedené. Sankcie sú príjmami do štátneho rozpočtu.

²⁴ Dostupné z: <https://www.ip-rs.si/index.php?id=384>

²⁵ Dostupné z výročnej správy 2012 slovinského komisára z: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/porocila/Annual_Report_2012.pdf

8. INFOZÁKON V KRAJINÁCH V4 A ESTÓNSKU

KOMPARATÍVNA ANALÝZA

8.1 PRÁVNY RÁMEC POROVNÁVANÝCH ŠTÁTOV - VÝCHODISKO PRE POROVNANIE PRÁVA NA INFORMÁCIE:

V tomto odseku sa venujeme legislatíve, ktorá upravuje právo na informácie v piatich skúmaných krajinách.

V **Českej republike** je základný princíp práva na informácie definovaný v článku 17 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorého je právo na informácie zaručené a môže ho obmedziť iba zákon, ak je to nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a slobôd druhých, ochranu štátu, verejnej bezpečnosti a ochranu verejného zdravia a mravov. Zákonné právo na informácie zaručuje zákon č. 106/1999 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len ZSPI) a zvláštny zákon č. 123/1998 Z.z. o práve na informácie o stave životného prostredia, ktorý zabezpečuje zákonné právo na ekologické životné prostredie. Česká analýza však zdôrazňuje, že primárnym zdrojom pre zákonodarný zbor je ZSPI, pretože tento zákon upravuje fungovanie mnohých právnych inštitúcií, ktoré sa riadia podľa oboch zákonov.

Maďarská zákonodarná moc je založená na článku VI Ústavy Maďarska. Základným právom v tejto oblasti je zákon CXII z roku 2011 o práve na informačné sebaurčenie a slobodný prístup k informáciám (ďalej len SPI). SPI vymedzuje právny základ obmedzení práv na prístup k informáciám, ktoré vlastnia orgány verejnej správy zahŕňajúc aj otázku interných dokumentov. Tento zákon vymedzuje základné pojmy ako napríklad „osobné informácie“, „informácie verejného záujmu“ a „informácie zverejnené na základe verejného záujmu“ a určuje, ktoré z týchto „informácií“ sú verejne dostupné a za akých okolností.

V **Poľsku** sa právo na prístup k verejným informáciám zakladá na článku 61, § 1 z roku 1997 Ústavy Poľskej republiky, ktorý ustanovuje, že: *„Občan má právo na získanie informácií o činnosti orgánov verejnej správy ako aj osôb, ktoré sú zbavené verejnej funkcie. Toto právo taktiež zahŕňa príjem informácií o činnosti samosprávnych ekonomických a odborných orgánov a ďalších osôb a organizačných jednotiek, ktoré sa týkajú vykonávania úloh verejných orgánov a spravovania verejného majetku a majetku štátnej pokladnice.“* Toto ustanovenie taktiež zaručuje prístup k dokumentom a vstup na zasadanie kolektívnych orgánov verejnej správy, ktoré boli zvolené vo všeobecných voľbách. Podrobnejšie nariadenia sa stanovili zákonom zo 6. septembra 2001 o prístupe k verejným informáciám (ďalej len PVI). Zákon udeľuje prístup k verejným informáciám každému a definuje verejné informácie ako „akékoľvek informácie o verejných záležitostiach“.

Tak ako v Českej republike, aj na **Slovensku** sa právo na informácie určuje Listinou základných práv a slobôd, zvlášť v článku 17. Listina základných práv a slobôd bola prijatá Československým federálnym parlamentom ako ústavný zákon č. 23/1991 Z.z. Napokon, na Slovensku určuje právo na prístup k informáciám aj článok 26, §1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý deklaruje, že: Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Navyše článok 26, §5 deklaruje povinnosť a úlohu verejnej správy poskytovať informácie o svojej činnosti.

Zákonné právo na informácie prakticky zaručuje zákon č. 71/1998 Z.z., o práve na informácie o stave životného prostredia a zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len infozákon) v znení neskorších predpisov. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám uvádza princíp publicity – čo nie je tajné, je verejné. Preto sú podľa infozákona akékoľvek informácie o verejnej správe, ktoré sa neoznačia ako utajené, verejnou informáciou.²⁶

²⁶ 20. februára 2015 podal minister spravodlivosti legislatívny návrh upravujúci súčasný zákon o prístupe k informáciám č. 211/2000 Z.z. do medzirezortného pripomienkového konania. Jednou z navrhovaných zmien by malo byť jasné určenie pojmu informácia.

Podobne ako na Slovensku, aj v **Estónsku** je prístup k informáciám charakterizovaný aktívnym alebo pasívnym vydávaním informácií. Dohliadajúci orgán, Estónsky inšpektorát ochrany informácií, podporuje všetky verejné inštitúcie, aby aktívne zverejňovali verejné informácie. Avšak, v dôsledku nedostatočných možností, zručností alebo vôle sa takto často nedeje, a žiadosti o informácie sú na dennom poriadku.

Estónska analýza poskytuje široký zoznam právnych a legislatívnych ustanovení, ktoré sa týkajú práva na informácie a obmedzení a práv, na základe ktorých sa informácie poskytujú. Hlavnými zákonmi a legislatívnymi ustanoveniami, ktoré sa v analýze spomínajú, sú Estónska ústava, zákon o verejných informáciách, zákon o ochrane osobných informácií a zákon o elektronickej komunikácii.

Ako sa predpokladalo, všetkých 5 krajín má legislatívne ustanovenia o práve na informácie, a teda aj určité podoby mechanizmov na vynútenie zákona. Analýzy jednotlivých skúmaných krajín sa zameriavajú viac na vynučovacie mechanizmy ako na samotnú legislatívu. **Kvalita legislatívnych ustanovení nie je jediným aspektom, ktorý by sa mal brať do úvahy.** Preto sa táto analýza, v súlade s analýzou jednotlivých krajín, **zameriava na problematiku zavádzania legislatívnych ustanovení a ich vynučovacie mechanizmy.** Budeme porovnávať nasledujúce vynučovacie mechanizmy, ktoré sa spomínajú aj v analýzach jednotlivých krajín:

- **POZÍCIA OSÔB, KTORÝM JE LEGISLATÍVA URČENÁ – ICH ÚLOHY PRI VYNUCOVANÍ ZÁKONA**
- **ZÁKONNÝ DOHLAD, KONTROLA A AUDIT**
- **SANKCIE**
- **PORADENSTVO**
- **TRANSPARENTNOSŤ A VEREJNÁ ÚČASŤ**

8.2 POZÍCIA OSÔB, KTORÝM JE LEGISLATÍVA URČENÁ – ICH ÚLOHY PRI VYNUCOVANÍ ZÁKONA

V Českej republike je to práve **žadateľ** (občan, spoločnosť, noviny atď.), ktorý **nesie bremeno dožadovania sa práva na informácie.** Inými slovami, žiadateľ musí podať žiadosť o informácie a využiť ďalšie opatrenia ako sú napríklad odvolanie sa na nadradený úrad alebo iný relevantný orgán v prípade, že poverená inštitúcia z nejakého dôvodu odmietla informácie poskytnúť.

Existuje však zásadný problém, ktorý často predlžuje proces vydania informácií. **Nadradený orgán má právomoc iba zrušiť neplatné rozhodnutie a nariadiť poverenej inštitúcii opätovné prehodnotenie žiadosti.** Nemôže nariadiť poverenej inštitúcii, aby vydala požadovanú informáciu. Toto obmedzenie umožňuje poverenej inštitúcii opakovane odmietnuť poskytnutie požadovaných informácií napriek tomu, že má záväznú povinnosť voči svojmu nadradenému orgánu. Poverená inštitúcia môže stále poskytovať nové dôvody odmietnutia žiadosti, ktoré sa zakladajú na právnych alebo pseudo-právnych klauzulách, a žiadateľ sa musí opäť odvolávať. Česká analýza opisuje túto situáciu ako „administratívny stolný tenis“, kedy môže nadradený úrad neustále rušiť všetky rozhodnutia vydané poverenou inštitúciou, ale bez akéhokoľvek výsledku pre žiadateľa o informácie.

Ďalším problémom je **nedostatok „testovania verejného záujmu“**, kde infozákon v určitých prípadoch neumožňuje overenie, či verejný záujem o vydanie danej informácie prevyšuje dôvody na jej ochranu. Preto nie sú pre žiadateľa stanovené žiadne jasné pravidlá, keďže testovanie sa v súčasnosti využíva iba v súdnej praxi a nastane iba vtedy, ak sa nadradený úrad dohodne s poverenou inštitúciou na dôvodoch, prečo by mala byť žiadosť zamietnutá a žiadateľ následne podá žalobu. Dôvodmi na neuverejnenie určitých informácií sú často ochrana osobných údajov a obchodné tajomstvo.

Poverené inštitúcie si za poskytnutie informácií často určujú aj nezmyselne vysoké poplatky, aby odradili žiadateľa od pokusu získať informáciu. Na záver, tieto poverené inštitúcie sú často nečinné. Doba na poskytnutie informácie často ubehne, poverená inštitúcia nevydá žiadne rozhodnutie a žiadateľ musí podať sťažnosť. Ak sa nadradenému úradu nepodarí napraviť sťažnosť, žiadateľ sa musí dovolávať svojho práva na súde. Po rozhodnutí súdu môže poverená inštitúcia odmietnuť poskytnutie informácií a takto vlastne vydať rozhodnutie. Rozhodnutie súdu teda musí žiadateľ opäť brániť. Tieto omeškania znamenajú, že proces môže trvať aj niekoľko rokov a požadované informácie medzitým čiastočne alebo úplne stratia svoju hodnotu.

Čo sa týka zamietnutia žiadosti o prístup k informáciám verejného záujmu, správca údajov má zákonom zaručenú právomoc rozhodnúť na základe svojho uváženia, ale zamietnutie bude prehodnocované v tesných limitoch. Žiadosť o prístup k informáciám verejného záujmu sa môže zamietnuť, iba ak prejednávany verejný záujem preváži verejný záujem povoliť prístup k daným verejným informáciám (existencia istej formy, aj keď limitovanej, prevažujúceho testovania verejného záujmu).

Existuje tu istá forma limitovaného prevažujúceho testovania verejného záujmu.

V prípade neuposlušnosti alebo zamietnutia žiadosti zo strany poverenej inštitúcie si môže žiadateľ vybrať medzi opravnými prostriedkami a žiadosťou na Orgán pre ochranu informácií. Orgán pre ochranu informácií môže zasiahnuť v mene žiadateľa dokonca aj vtedy, ak si žiadateľ vyberie možnosť opravných prostriedkov.

Avšak, analýza maďarskej situácie zaznamenáva nepriaznivý vývoj v prístupe k informáciám. Analýza si všímá fakt, že od roku 2010 (kedy bola prijatá nová ústava) je ťažšie získať informácie od poverených inštitúcií. Údajne sa pomerne často stáva, že sa informácie poskytnú až po odvolaní na súde. Analýza sa taktiež zmieňuje o nedávnom pozmeňovacom návrhu infozákona, ktorý by mohol mať za následok svojvoľné zamietnutia. Celkový dopad pozmeňovacieho návrhu sa však musí ešte preskúmať a analyzovať.

Podobne ako v maďarskej legislatíve, aj poľský zákon zo 6. septembra 2001 o prístupe k verejným informáciám (infozákon) nariaduje príslušným inštitúciám publikovať informácie dvoma spôsobmi. Prvý spôsob je publikovanie informácií v Bulletin o verejných informáciách. Bulletin sa vydáva elektronicky a daná inštitúcia by v ňom mala pravidelne aktualizovať informácie o svojej činnosti. Ak sa informácie, ktoré žiadateľ hľadá, nenachádzajú v Bulletin, môže žiadateľ priamo osloviť inštitúciu a podať žiadosť.

Následne má poverená inštitúcia 14 dní na to, aby poskytla informácie alebo vydala negatívne rozhodnutie. Ak je rozhodnutie negatívne, žiadateľ má právo podať odvolanie na nadradený orgán alebo úrad, alebo môže podať žiadosť o opätovné preskúmanie svojej požiadavky. Ak sa predchádzajúce negatívne rozhodnutie potvrdí, žiadateľ má právo podať sťažnosť na správny súd a napokon, ak je jeho žiadosť stále nezodpovedaná, žiadateľ má právo podať sťažnosť na nečinnosť. Keďže neexistuje žiadny ústredný orgán, ktorý by vyšetroval, či sa dodržujú ustanovenia infozákona, sú správne súdy jedinými ustanovizňami, ktoré sú schopné uplatniť kontrolu. Problémom však je, že rozhodnutia súdov sú pre poverené inštitúcie iba usmerneniami a teda pre ne nie sú nijako záväzné.

V Poľsku musí žiadateľ, ktorý chce získať informácie, konať na základe svojej vlastnej iniciatívy v obidvoch prípadoch, či už je to pri získavaní informácií alebo odvolávaní sa na rozhodnutie, ktoré zamietlo prístup k informáciám. Žiadateľ musí tiež dokázať, že (negatívne) rozhodnutie poverených inštitúcií sa nezhoduje s ustanoveniami infozákona. Podobné princípy platia aj v prípade sťažnosti na nečinnosť verejných orgánov. Neexistujú však žiadne oficiálne usmernenia týkajúce sa prístupu k informáciám, a hoci nie je infozákon komplikovanou časťou legislatívy, môže byť pre bežného občana náročný na pochopenie. Navyše, v štátnych úradoch nie sú zverejnené ani žiadne usmernenia, takže občania si často ani neuvedomujú svoje právo na informácie.

Na Slovensku analýza rozlišuje aktívne a pasívne vydávanie informácií. Poverené inštitúcie by mali pravidelne zverejňovať informácie. Napriek tomu je bežná ich častá nečinnosť. Preto sa veľakrát zverejňujú informácie až pasívne na základe požiadaviek žiadateľa. Často však dochádza k využitiu princípu prevyšujúceho verejného záujmu, a to hlavne v prípadoch ochrany osobných údajov, obchodného tajomstva, informácií o vydávaní rozhodnutí súdmi a vyšetrovatelmi trestných činov, informácií o zmierovacích a arbitrážnych postupoch, informácií o kontrole a dohlade vykonávanom štátnymi orgánmi a informácií podávanými poverenej osobe inou osobou bez prítomnosti právneho záväzku.

Požiadavka o prístup k informáciám musí spĺňať určité kritériá a poverené inštitúcie musia poskytnúť informácie na základe akýchkoľvek požiadaviek žiadateľa. Navyše sú pravidlá nastavené v prospech žiadateľa, keďže všetky informácie sa majú odhaliť, ak zákon nestanovuje inak (ak informácie nepodliehajú utajeniu). Poverená inštitúcia musí odpovedať na žiadosť o informácie v priebehu 8 pracovných dní a v prípade, že potrebuje dlhší čas na odpoveď, musí žiadateľa informovať.²⁷

Žiadateľ musí požiadať o informácie príslušnú inštitúciu a vykonať ďalšie opatrenia, ak je žiadosť zamietnutá (napr. odvolanie sa alebo súdne konanie). Ak poverená inštitúcia zamietne žiadosť o informácie, oprávnená osoba sa môže odvolať na nadradený úrad. Úrad môže zmeniť alebo zrušiť pôvodné rozhodnutie. Pre poverenú inštitúciu je potom toto rozhodnutie záväzné. Nadradený úrad môže tak isto zamietnuť odvolanie a odobriť pôvodné rozhodnutie. Ak odvolanie sa na nadradený úrad nevyústi do získania informácie, žiadateľ môže na poverenú inštitúciu podať žalobu na základe špecifických ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Neexistujú však žiadne oficiálne usmernenia na uskutočňovanie práva na informácie a aj keď legislatíva nie je príliš komplikovaná, sú v nej isté aspekty, ktoré sú pre žiadateľa ťažšie pochopiteľné.

Analýza Estónska rozlišuje aktívne a pasívne vydávanie informácií, pričom poverená inštitúcia musí zverejňovať informácie pravidelne, oveľa častejšie je však pasívne vydávanie informácií na požiadanie žiadateľa. Podobne ako aj v ostatných legislatívach, žiadosť o informácie môže podať akákoľvek osoba bez uvedenia dôvodu svojej žiadosti. Dôvody sa musia uvádzať len vtedy, ak sa na dokument vzťahujú isté obmedzenia k prístupu. Žiadosť o informácie musí byť vybavená v krátkom období 5 pracovných dní s možným predĺžením tohto času. Ak poverená inštitúcia nevybavila žiadosť alebo vydala odmietavé stanovisko, žiadateľ môže podať odvolanie na Estónsky inšpektorát ochrany informácií. Ak nie je žiadateľ spokojný s rozhodnutím inšpektorátu, môže podať odvolanie na súd. Existuje taktiež možnosť úplne preskočiť inšpektorát a obrátiť sa priamo na súd.

Podľa analýzy je estónska legislatíva pomerne zavádzajúca, veľké uznanie však patrí inšpektorátu, ktorý preukázal iniciatívu čeliť nejasnosti zákonov a to tým, že vydáva mnohé usmernenia pre obidve strany - poverené inštitúcie aj širokú verejnosť. Napriek týmto snahám je všeobecná znalosť práva na informácie pomerne nízka. Na záver, estónska legislatíva nepozná žiadne pravidlá ako „v prípade prevyšujúceho verejného alebo súkromného záujmu by mali byť informácie poskytnuté.“ Taktiež neboli zaznamenané prípady rozoberania tejto otázky na súde.

²⁷ Legislatívnou úpravou boli zavedené poplatky v prípade nadmerných požiadaviek na prístup k informáciám. Ak poverená inštitúcia poskytne informácie v rozsahu viac ako 200 strán, bude mať právo účtovať poplatok 0,05 EUR za stranu veľkosti A4. Pre obce je stanovená kvóta 100 strán.

8.3 ZÁKONNÝ DOHLAD, KONTROLA A AUDIT:

Dohľadné orgány, ktoré by podporovali, vymáhali alebo vytvárali pojmovú štruktúru práva na prístup k informáciám neexistujú v nasledujúcich 3 porovnávaných krajinách – Česká republika, Poľsko a Slovensko. **Estónsko a Maďarsko majú centralizované orgány**, ktoré však často nepracujú ideálne.

V Českej republike je neprítomnosť dohliadajúcich alebo audítorských orgánov ešte komplikovanejšia a to kvôli tomu, že žiadateľ sa potom, čo dostal zamietavú odpoveď, musí najprv odvolať na nadradený úrad. Ak nadradený úrad potvrdí zamietavé stanovisko, žiadateľ sa musí obrátiť na správny súd. Táto situácia v kombinácii s nečinnosťou miestnych orgánov vedie k veľmi zdĺhavým procesom, ktoré interpretujú požadovanú informáciu ako zbytočnú. Analýza českej situácie uvádza príklad, keď celý proces od žiadosti o prístup k pôvodnej informácii, cez niekoľko odvolaní a rozhodnutí súdov až po konečnú odpoveď trval 5 rokov.

Nedostatok systematického dohľadu je evidentný aj v Poľsku. Napriek tomu, že **poverené inštitúcie nie sú oprávnené pýtať sa žiadateľa na dôvody, prečo chce získať danú informáciu**, prax je v mnohých prípadoch odlišná a žiadaná inštitúcia často podmieňuje vydanie informácie získaním ďalších informácií, napr. detailných informácií o žiadateľovi. Takéto požiadavky musí vyhlásiť za nelegálne až správny súd.

Ďalším typickým prípadom **pokus o nevydanie informácie** je konštatovanie, že **daná inštitúcia touto verejnou informáciou nedisponuje**. Jeden z prípadov spomínaný v poľskej analýze uvádza prípad, keď poľský prezident podpísal dôležitý zákon o dôchodkoch, ktorý sa zakladal na odbornom posudku, ktorý nebol dostupný verejnosti. Aj napriek tomu, že najvyšší súd uznal, že v princípe by sa mal tento odborný posudok považovať za verejnú informáciu, súd nakoniec nepovolil prístup na základe obáv z porušenia autorského zákona.

Podobne ako v Česku, **nečinnosť alebo ignorácia žiadostí** je obľúbenou stratégiou poverených inštitúcií. Napokon, veľa verejných informácií sa nezverejňuje kvôli obchodnému tajomstvu. Nezrovnalosti v zamietavých rozhodnutiach naznačujú, že zámienka obchodného tajomstva sa často využíva ako zámerný nástroj na odmietnutie prístupu k verejným informáciám.

Na Slovensku neexistuje žiadny dohľadný orgán, ktorý by mal na starosti celú agendu prístupu k informáciám. Avšak, v rozmedzí širšej interpretácie prístupu k informáciám môže rozhodnúť ústavný súd. Rozhodnutia ústavného súdu sú záväzné pre všetky nižšie postavené súdy. Správne súdy a nadradené úrady poskytujú istú formu zákonného dohľadu, avšak až na základe aktívneho odvolania sa zo strany žiadateľa.

Ako bolo spozorované, tieto 3 krajiny zdieľajú podobné problémy. Neprítomnosť centralizovaného dohľadného orgánu často prináša nezrovnalosti v uznaní práva na prístup k verejným informáciám. Následne existuje mnoho spôsobov, ktoré poverené inštitúcie využívajú na oddialenie alebo odmietnutie prístupu k verejným informáciám. Keďže nie sú stanovené žiadne špecifické usmernenia a správne súdy nemôžu zaviazať poverené inštitúcie poskytnúť požadované informácie, proces získavania informácií zvykne byť veľmi zdĺhavý. Oddialenie získania informácie môže byť také dlhé, že požadovaná informácia stratí svoju hodnotu alebo dôležitosť.

Estónsko a Maďarsko majú centralizované dohľadné orgány, ktoré riešia otázky prístupu k informáciám. Aj keď zdieľajú niektoré podobné črty, ich právny status a povinnosti sa líšia.

Maďarský národný orgán pre ochranu informácií a slobodný prístup k informáciám existuje od roku 2012, kedy nahradil parlamentného komisára zodpovedného za rovnakú oblasť. Ako sa dá využiť z jeho názvu, hlavným poslaním tohto úradu je kontrola utajených informácií. V roku 2012 sa týkalo prístupu k informáciám iba 15 % zo všetkých prípadov. Tento úrad môže viesť vyšetrovanie na základe podnetu, ale aj na základe svojej vlastnej iniciatívy. Môže sa obrátiť na súd v spojení s porušením týkajúcim sa verejných informácií a tiež môže zasiahnuť do súdnych konaní, ktoré iniciovali druhé osoby. Úrad smie vydať odporúčania týkajúce sa novej legislatívy o prístupe k informáciám a má možnosť vydať všeobecné odporúčania alebo odporúčania pre špecifické poverené inštitúcie.

Nezávislosť tohto úradu zaručuje zákon. Oficiálne nemôže byť úradu nič nariadené a mal by byť nezávislý bez akýchkoľvek zásahov zvonku a zaujatosti. Znížiť jeho rozpočet a stanoviť mu úlohy môže jedine parlament. **Infokomisára** menuje maďarský prezident na základe návrhu premiéra na obdobie 9 rokov. Nominovaná osoba musí spĺňať prísne pravidlá nezlučiteľnosti funkcií a sú stanovené isté pozície, ktoré nesmela takáto osoba zastávať dokonca ani pred svojou nomináciou. Napriek tomu však Európska komisia nedávno Maďarsko kritizovala, pretože infokomisára tohto úradu bol odvolaný ešte pred vypršaním úradného obdobia. To vyvoláva otázky o skutočnej nezávislosti tohto úradu. Podobne prichádzajú aj znepokojujúce náznaky o tom, že úrad je v porovnaní s úradmi podobnej veľkosti podfinancovaný.

V Estónsku je vytvorený úrad zodpovedný za vykonávanie dohľadu nad realizáciou zákona o verejných informáciách - **Estónsky inšpektorát ochrany informácií** (inšpektorát). Podobne ako úrad v Maďarsku, inšpektorát je zodpovedný za **štátny dozor týkajúci sa oblasti ochrany informácií a prístupu k informáciám**. Je oprávnený kontrolovať realizáciu zákona o verejných informáciách, a ak je to nevyhnutné, môže použiť aj štátne donucovacie prostriedky. Inšpektorát sa taktiež zúčastňuje zmien legislatívy, ktorá sa týka jeho pôsobnosti. Snaží sa **rozvíjať postupy, stratégie a plány vývoja** a pripravuje a zavádza v tejto oblasti medzinárodné projekty.

Inšpektorát vystupuje ako obhajca všetkých práv na informácie týkajúce sa súkromných záležitostí ako aj transparentnosti. Na dosiahnutie tohto práva môže inšpektorát **viesť vyšetrovanie, vydať donucovacie opatrenia ako ukladanie pokút a vynútenie si konania bez rozhodnutia súdu.** Inšpektorát je spolu so súdmi jedinou inštitúciou, ktorá **môže donútiť poverené inštitúcie vydať požadovanú verejnú informáciu.** Toto je hlavným rozdielom v porovnaní s inými krajinami. V iných krajinách môžu súdy donútiť poverené inštitúcie iba vydať rozhodnutie, nemôžu ich prinútiť zverejniť informáciu. Napriek tomu, že je inšpektorát nezávislou verejnou inštitúciou, koná pod jurisdikciou ministerstva, ktoré ho môže v istých otázkach ovplyvniť.

8.4 SANKCIE:

Analýza českej situácie sa zmieňuje o tom, že **nedostatočné sankcie sú jedným z hlavných dôvodov, prečo sa porušuje právo na informácie v takej veľkej miere.** Napriek tomu, že sa už mnohokrát navrhlo zavedenie právnych sankcií, ktoré by definovali pochybenia úradníkov a nedodržanie povinností ako porušenie zákona, infozákon neurčuje žiadne priame tresty za porušenie stanovených povinností zo strany úradu alebo konkrétneho úradníka. Odmietavý postoj ku konkrétnym sankciám zaujali hlavne orgány verejnej správy a stanovisko, že navrhované sankcie nie sú nevyhnutné, vydalo dokonca aj Ministerstvo vnútra. Absencia právnej formy sankcií voči určitým úradom a osobám má za následok, že môžu jednoducho protiprávne odoprieť právo na informácie bez zásadných dôsledkov.

Poľský infozákon určuje trestnú zodpovednosť za zanedbanie povinnosti poverených inštitúcií poskytnúť prístup k informáciám. Zákon určuje aj niekoľko **sankcií ako napríklad pokuta, obmedzenie slobody alebo dokonca väzenie.**

Avšak, analýza poľskej situácie vznáša pochybnosti nad zavádzaním týchto sankcií. Je napríklad veľmi ťažké vyniesť rozsudok o tom, **kto by mal byť zodpovedný za toto zanedbanie**. Na tieto prípady sa nevzťahujú interné trestnoprávne ustanovenia poverených inštitúcií a musia byť preskúmané trestnými súdmi. Trestné stíhanie v takýchto prípadoch je však veľmi ojedinelé. **Z 27 prípadov sporov do roku 2012 viedol k žalobe iba jeden**. Zvyšné procesy sa pozastavili. Poľská analýza sa zmieňuje aj o znepokojujúcom fakte: poskytovanie nepravdivých informácií. Ak sa takéto správanie nedeje v podobe verejného dokumentu, nemôže byť súdne stíhané a predstavuje potenciálne biele miesto v zákone, ktoré by sa mohlo zneužiť.

Analýza maďarskej situácie naznačuje, že **sankcie za neposkytnutie verejných informácií sú slabé**. Pre maďarských žiadateľov platia rovnaké pravidlá ako pre zvyšok krajín. Ak sa žiadateľ neobrátí na správny súd alebo na orgán pre ochranu informácií, neuposlušnutie zákona o práve na informácie zostáva **bez akýchkoľvek následkov**. **Úrad nie je oprávnený nariadiť poverenej inštitúcii zverejniť informácie, o ktoré žiadateľ žiada**. Úrad to môže jedine odporučiť. Súdby by mohli rozkázať poverenej inštitúcii vydať informácie, no neexistujú žiadne právne dôsledky, ktoré by vyplývali z neuposlušnutia takéhoto rozhodnutia. Situácia je preto veľmi podobná ako v Českej republike.

Momentálne v Maďarsku prebieha kauza internetovej stránky atlatszo.hu, ktorej bol odopretý prístup k informáciám zo strany Úradu pre podporu médií a Fondu pre správu majetku. Fond opakovane odmietol dodržať právo na informácie, dokonca aj po prvom a druhom prípade, čo mu súd nariadil poskytnúť požadované informácie. Polícia musela začať trestné stíhanie, ktoré nakoniec viedlo k uposlúchnutiu rozhodnutia súdu. Vyšetrovanie ešte stále prebieha, pretože sa hľadá osoba zodpovedná za utajenie informácií verejného záujmu pred stranou, ktorá o nich žiadala.

Na Slovensku sa prípady, ktoré by mohli vyústiť do peňažných alebo iných sankcií, posudzujú podľa **Občianskeho súdneho poriadku a Trestného zákona**. Žiadateľ o informácie si musí prejsť zvyčajným kolom odvolaní sa na nadradenom úrade a potom taktiež odvolaniami na správnom súde. Následne môžu príslušné okresné úrady uložiť sankcie tým štátnym úradníkom, ktorí na začiatku poskytli nepravdivé alebo čiastočné informácie alebo vydali rozhodnutie alebo príkaz, ktorý zapríčinil porušenie práva na informácie. Takejto osobe sa môže uvaliť **pokuta do výšky 1 650 EUR** alebo zákaz činnosti na dobu až dvoch rokov. Je však dôležité uviesť aj to, že legislatívou nie sú stanovené žiadne interné disciplinárne sankcie voči konkrétnemu zamestnancovi poverenej inštitúcie.

Systém sankcií v Estónsku je oveľa účinnejší než v iných sledovaných krajinách. Sú stanovené sankcie za **porušenie časového obdobia na vydanie informácie, za vydanie rozhodnutia v rozpore so zákonom** a, nemenej dôležité, za **úmyselné poskytnutie nepravdivej informácie**. Inšpektorát je oprávnený reagovať na porušenia týkajúce sa časového obdobia alebo akékoľvek iné porušenia, ktoré upravuje Zákon o priestupkoch. Povereným inštitúciám sa môže uložiť pokuta do výšky 1 200 EUR. Ako už bolo spomínané, inšpektorát môže vydať podnet, ktorý nariaďuje danej inštitúcii vydať požadovanú informáciu. Ak inštitúcia neuposlúchne, osobe zodpovednej za prístup k informáciám v danej inštitúcii sa môže vyrubiť pokuta a neuposlušnutie sa bude posudzovať ako priestupok. Avšak, ako už bolo spomínané, hlavný účel **inšpektorátu nie je reštriktívny**. Hlavným cieľom je skôr obhajovanie nápravných opatrení a poskytovanie odporúčaní, keďže prostriedky na vedenie procesov sú obmedzené.

Inšpektorát sleduje a hodnotí, ako pristupujú rozličné poverené inštitúcie k poskytovaniu verejných informácií a vydáva sankcie, ak tieto orgány dané informácie náležite neposkytnú. **Sankcie sa potom zverejňujú na internetovej stránke inšpektorátu**. Súdne rozhodnutia a sankcie týkajúce sa porušenia práva na informácie sa zverejňujú na internetovej stránke Štátnych úradných novín.

8.5 PORADENSTVO:

Poradenstvo týkajúce sa prístupu k informáciám je nevyhnutné a mali by existovať centralizované dohľadné orgány, ktoré by ho poskytovali. Tento fakt je aj všeobecným záverom v takmer všetkých porovnávaných krajinách. V Českej republike chýba takýto orgán úplne a v tejto oblasti neexistuje takmer žiadne poradenstvo poskytované štátnymi inštitúciami. Analýza poukazuje na to, že Ministerstvo vnútra poskytuje určité smernice a metodickú pomoc regionálnym samosprávnym orgánom, ale zvyčajne až pri individuálnych žiadostiach. Toto však pri napĺňaní potreby informovať širokú verejnosť o nevyhnutnosti otvorenosti vo verejnom sektore nestačí. Túto úlohu čiastočne nahrádzajú mimovládne organizácie, ktoré sa sústreďujú na oblasť práva na informácie a poskytujú konzultácie, analýzy a právnu pomoc. Česká analýza zdôrazňuje nedostatočné sledovanie transparentnosti, ktoré by poskytlo štatistické údaje žiadostí a efektívnosť podávania informácií. Vystáva taktiež **potreba metodickej pomoci a vzdelávania obidvoch strán – poverených inštitúcií aj širokej verejnosti.**

Podľa zákona sú maďarské poverené inštitúcie obmedzené čestným dodržiavaním infozákona. Znamená to, že inštitúcie musia zverejniť kontaktné informácie a všetky ďalšie informácie požadované štandardným zoznamom pre odtajnenie informácií. Inštitúcie musia taktiež poskytnúť inštrukcie o spôsoboch, ako požiadať o informácie, o vnútorných postupoch a o možných poplatkoch. Analýza oceňuje činnosť mimovládnych organizácií, ktorá je údajne veľmi dôležitá. Inštitút Eötvös Károly sa stavia proti zneužitiu moci a snaží sa do mnohých otázok a práva na informácie zapojiť aj širokú verejnosť. Inštitút vytvára návrhy postupov a podnecuje verejnú diskusiu. Maďarská únia občianskych slobôd poskytla mimo svojich ďalších činností súbor nástrojov, ako môžu novinári získať prístup k verejným informáciám. Ďalšie mimovládne organizácie ako napríklad internetová stránka atlatszo.hu, K-Monitor a Transparency International Maďarsko sa snažia odhaľovať korupciu, viesť výskumné vyšetrovania alebo jednoducho zvýšiť povedomie verejnosti o otázkach prístupu k informáciám.

V Poľsku **neexistujú žiadne oficiálne smernice.** Bežní občania a takisto aj predstavitelia poverených inštitúcií si zvyčajne neuvedomujú svoje práva a povinnosti, a teda všeobecné vedomosti o práve na informácie sú väčšinou veľmi slabé. Neexistujú **žiadne systematické školenia**, ktoré by mohli zmeniť túto nepriaznivú situáciu. V tomto ohľade spomína analýza neziskovú organizáciu Watchdog Polska, ktorá zriadila Mimovládne centrum na prístup k verejným inštitúciám, ktoré nahrádza chýbajúci dohľadajúci a konzultačný orgán. Štúdie a články o právach na informácie sa nachádzajú na internetových stránkach ako napríklad jawnoc.pl a niekedy aj na občianskych blogoch.

Na Slovensku taktiež neexistuje žiadna oficiálna inštitúcia, ktorá by poskytovala poradenstvo v otázkach prístupu k informáciám. Jedinou snahou štátu vzdelávať v tejto oblasti by mohol byť vzdelávací seminár o legislatíve prístupu k informáciám, ktorý organizuje Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Ten sa však deje na komerčnej úrovni a nie je široko dostupný. Je to práve mimovládny sektor, ktorý poskytuje verejnosti poradenstvo o infozákone, či už ide o publikácie, pomenvovanie a zahanbovanie nečinnosti poverených inštitúcií alebo semináre pre verejnosť.

Estónsko nemá žiadnu inštitúciu, ktorá by poskytovala systematické vzdelávanie širokej verejnosti o jej právach na prístup k informáciám. **Inšpektorát však ponúka mnohé usmernenia a inštrukcie na svojej internetovej stránke.** Nachádzajú sa tam špecifické inštrukcie ako spísať žiadosť o informácie a aké sú konečné termíny. Inšpektorát nevzdeláva verejnosť priamo, ale vzdeláva koordinátorov verejných informácií, ktorí musia byť prítomní vo všetkých vládnych inštitúciách okrem spoločností, ktoré vlastní štát. **Školenie** sa koná **4-krát ročne** a inšpektorát navrhuje vytvorenie dokumentu o zásadách ochrany osobných údajov, ktorý vysvetľuje povahu verejných údajov uchovávaných inštitúciami a postupy vydania týchto verejných údajov.

Inšpektorát ďalej sleduje verejné inštitúcie. Do tohto času vykonal **15 inšpekcií**. Cieľom je **rozpoznať najlepšie metódy a zaznamenať najhoršie prípady**. Situácia sa za posledných niekoľko rokov podľa inšpektorátu veľmi zlepšila a všetky vládne inštitúcie majú teraz napríklad register dokumentov. Inšpektorát dokonca udeľuje ocenenia inštitúciám, u ktorých bol zaznamenaný výnimočne transparentný, optimálne nastavený a dostupný prístup k verejným informáciám.

Ako bolo pozorované, vo všetkých krajinách V4 sú podobné problémy. **Smernice sú buď nejasné, alebo neexistujúce**. Pre osoby hľadajúce informácie neexistuje takmer žiadna podpora, poradenstvo alebo potenciálna právna pomoc. Oficiálne zdroje často nahrádzajú mimovládne organizácie, ktoré však nemajú ani možnosti, ani financie na poskytnutie dostatočnej podpory pre celú širokú verejnosť. Estónsko je na tom oveľa lepšie. Jeho inšpektorát poskytuje podporu povereným inštitúciám, prináša usmernenia dostupné širokej verejnosti, vykonáva inšpekcie na získanie odozvy a navrhuje vylepšenia.

8.6 TRANSPARENTNOSŤ A VEREJNÁ ÚČASŤ:

Transparentnosť a verejná účasť sú **jedným z kľúčových krokov k silnejšej občianskej spoločnosti**. Volný prístup k informáciám sa rovnako týka všetkých sfér verejného života, občanov, spoločnosti a poverených inštitúcií. Krajiny V4 okrem Maďarska nemajú takmer žiadny alebo iba veľmi malý dohľad nad aktívnym zverejňovaním informácií a zvyčajne aj veľmi neúčinné nástroje na získavanie informácií. Estónsko je v tejto oblasti ďaleko vpredu, keďže už plánuje vytvorenie centralizovanej brány k informáciám, ktorá by zjednotila všetky nevyhnutné verejné údaje do jednej už existujúcej platformy.

Česká analýza považuje aktívnu účasť verejnosti v právnom rámci prístupu k informáciám ako potenciálny nástroj na zlepšenie situácie. Občania si môžu vybrať, či využijú svoje právo v jednotlivých prípadoch, ktorých súdne rozhodnutia by sa mohli stať dôležitým zlomovým bodom a precedensom. Verejnosť by sa taktiež mala vyjadrovať k návrhom zákonodarného zboru. Avšak, sú to práve **mimovládne organizácie**, ktoré nesú hlavnú ťarchu verejného sledovania prístupu k informáciám v Českej republike a jednotlivci tak učinia iba veľmi zriedkavo. No občania iniciovali aj úspešnú kampaň a občiansku iniciatívu, ktorá zabránila prijatiu nepriaznivej novely infozákona. Novela, ktorá by negatívne ovplyvnila žiadosť o právo na informácie a porušovala by princípy otvorenosti, bola zamietnutá vďaka tlaku verejnosti.

Infozákon určuje povinnosť poverených inštitúcií zverejňovať vybrané typy informácií ako napríklad svoju organizačnú štruktúru, miesto podávania žiadostí, nadradený úrad, rozpočet atď. Nanešťastie, za zanedbanie poskytnutia takýchto informácií nie sú určené žiadne tresty, a keďže neexistuje ani žiadny dohľadný orgán, je náročné zistiť, koľko poverených inštitúcií sa vlastne pridrža legislatívy. Ďalším citeľným problémom je aj formát informácií. Súčasná situácia je veľmi nejednotná a bolo poukázané na isté špecifické nedostatky. Takzvané „**open data**“, ktoré sú **ľahko dostupné, spracovateľné a prístupné na hodnotenie** nie sú úplne bežné. Rôzne centrálné a miestne inštitúcie často vydávajú informácie v rozličných formátoch, ktoré sú často nečitateľné.

Ako už bolo spomínané, infozákon v Maďarsku ukladá povinnosť relevantným verejným inštitúciám poskytovať a presadzovať pravdivé informácie týkajúce sa ich úloh a kompetencií. Základné informácie o poverených inštitúciách sa zverejňujú na ich internetových stránkach v sprístupnených zoznamoch, ktoré majú 36 bodov. Mnoho inštitúcií však ešte nesprístupnilo všetky požadované informácie. Analýza situácie v Maďarsku poukazuje na zvyšujúci sa počet prípadov, kedy sa žiadosti o informácie vyhovelo až po rozhodnutí súdom. Analýza už ďalej nešpecifikuje, či väčšinu prípadov iniciovali jednotlivci alebo mimovládne organizácie. Mimovládne organizácie sa ale označujú ako hnacia sila vzdelávania, propagácie a právnej pomoci.

Inšpektorát ďalej sleduje verejné inštitúcie. Do tohto času vykonal **15 inšpekcií**. Cieľom je **rozpoznať najlepšie metódy a zaznamenať najhoršie prípady**. Situácia sa za posledných niekoľko rokov podľa inšpektorátu veľmi zlepšila a všetky vládne inštitúcie majú teraz napríklad register dokumentov. Inšpektorát dokonca udeľuje ocenenia inštitúciám, u ktorých bol zaznamenaný výnimočne transparentný, optimálne nastavený a dostupný prístup k verejným informáciám.

Poľské mimovládne organizácie zdôrazňujú, že aktívne vydávanie informácií je kľúčovým krokom k rozšíreniu prístupu k verejným informáciám. Ak by sa náležité **dokumenty zverejňovali pravidelne a proaktívne**, potreba zapájania verejnosti do jednotlivých prípadov žiadostí o informácie by bola menšia. Vytvorila sa platforma **Bulletin o verejných informáciách**, kde majú inštitúcie podliehajúce infozákonu zverejňovať informácie. Bulletin sa vytvoril so zámerom proaktívnej komunikácie, ale prax nie je vôbec uspokojivá. Internetové stránky Bulletin sa **nespravujú centrálnne, ale každá inštitúcia sa o ne stará osobitne**. Táto situácia vedie k **nezrovnalostiam a neporiadku** a aj napriek zvyšujúcemu sa množstvu informácií je ich pomer stále nízky. Bulletin taktiež chýba náležitý dohľad a občania nemajú prostriedky na to, aby prinútili danú poverenú inštitúciu zverejňovať informácie na tomto mieste.

Na Slovensku vykonávajú dohľad nad situáciou tí občania a mimovládne organizácie, ktorí využívajú svoje právo na informácie. Verejnosť môže požiadať o informácie, a ak jej je toto právo odopreté, môžu podať odvolanie. Poverené inštitúcie na Slovensku musia zverejňovať značné množstvo informácií ako napríklad pravidlá, ceny správnych konaní a v niektorých prípadoch aj pracovný program jednotlivých politikov. Väčšina informácií sa zverejňuje na internete. Analýza situácie na Slovensku však poukazuje na to, že formát aj včasnosť zverejnených informácií sa môže líšiť od ústrednej správy až po samosprávu.²⁸ Taktiež existujú výrazné rozdiely medzi inštitúciami. Kým niektoré zverejnia informácie riadne v čitateľnom formáte, niektoré poverené inštitúcie sa snažia nič nezverejňovať a poskytujú informácie v **nečitateľnom formáte**.

Estónski občania vnímajú verejný dohľad vážne a inšpektorát sa usiluje o vytvorenie všeobecnej zjednotenej databázy pre všetky náležité verejné inštitúcie v Estónsku. Existuje už aj infraštruktúra na zverejňovanie informácií, ale inštitúcie ešte nie sú zaviazané proaktívne uverejňovať informácie na informačnej bráne. Inšpektorát preto obhajuje pravidlo, ktoré by nútilo poverené inštitúcie zverejňovať informácie aj na svojich vlastných, ale aj bežne dostupných internetových stránkach. To by poskytlo širší pohľad z jedného miesta, ktorým by sa značne uľahčil prístup k verejným informáciám. Aj keď sú jednotlivé žiadosti hlavným nástrojom na získavanie verejných informácií, hlavnou myšlienkou je posilniť proaktívne uverejňovanie. Výhody sú zjavné: všetky informácie by mali zjednotený formát a boli by teda čitateľné, ľahko dostupné a porovnateľné.

²⁸ Návrh zákona zavádza smernice pre zverejňovanie zmlúv poverených inštitúcií, zoznam povinných dokumentov, ktoré musia zverejňovať samosprávy alebo špecifikuje informácie, ktoré musia byť verejne dostupné o štátnych zamestnancoch alebo manažéroch verejných spoločností.

9. VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA PRE POSILNENIE VYMOŽITEĽNOSTI PRÁVA NA INFORMÁCIE

V modernej spoločnosti základné právo na informácie taktiež zahŕňa právo na určité pohodlie pri prístupe k informáciám vrátane ochoty pracovníkov, právo na cenu, ktorá neprevýši náklady na poskytnutie informácie (alebo poskytnutie informácie bez poplatku), na pomoc pri postupe, prístup na diaľku, výber formátu a vo všeobecnosti právo na pozitívny prístup k tým, ktorí žiadajú o informácie. Žiadatelia musia mať vždy rýchly a lacný prístup k informáciám a k odvolaciemu konaniu.²⁹

9.1 PRÍKAZ NA POSKYTNUTIE INFORMÁCIÍ:

Pre urýchlenie celého procesu poskytnutia informácií a zamedzenie marenia poskytnutia informácií odporúčame umožniť odvolacím orgánom vydať rozhodnutie o poskytnutí informácií, a to tým, že vydajú príkaz na poskytnutie informácií, ktorý bude pre poverené inštitúcie záväzný. Príkaz na poskytnutie informácií umožní orgánom, ktoré stoja hierarchicky nad poverenými inštitúciami, vydať priamy príkaz na poskytnutie hľadanej informácie, ak sa ukončilo nápravné konanie. Ak odvolací orgán nemôže vydať takýto príkaz, prípad sa na konci vyšetrovania vráti k povereným inštitúciami, ktoré môžu opäť odmietnuť poskytnúť informácie a odvolací orgán bude opäť nútený otvoriť prípad. Takáto situácia tiež plytvá peniazmi žiadajúcej strany, poverených inštitúcií, odvolacieho orgánu a tak isto aj súdu.

Estónsky model môže slúžiť ako inšpirujúci príklad, ktorý by sa mohol prevziať na špecifické situácie a inštitucionálne rámce jednotlivých krajín vo forme systému voliteľných opatrení, napríklad obrátenie sa na informačného komisára alebo na správny súd, ktorí by mohli prikázať poverenej inštitúcii poskytnúť informácie. Takéto riešenie, samozrejme, nepredstavuje jediný možný spôsob, ako si vynútiť právo na informácie.³⁰

ODÔVODNENIE:

Tri z piatich analyzovaných krajín (Slovensko, Česká republika a Poľsko) zdieľajú podobné problémy – rozporuplný prístup k poskytovaniu informácií a nápravných postupov (pozri napr. český „administratívny stolný tenis“, v ktorom sa zamietnutá žiadosť vracia od nadradeného orgánu k poverenej inštitúcii na znovuotvorenie, alebo fakt, že rozhodnutia poľských súdov slúžia iba ako odporúčania), ktoré prinajmenšom prinášajú zbytočné zdržanie celého procesu, čím diskriminujú žiadajúcu stranu. Proces sa neúmerne predlžuje a informácie nie sú poskytnuté z neoprávnených dôvodov. S výnimkou Estónska a Maďarska nemajú dohliadajúce orgány v jednotlivých krajinách možnosť vydania príkazu na poskytnutie informácií, aj keď skúsenosti z Estónska (ako aj napríklad zo Slovenska a Veľkej Británie) ukazujú, že ide o veľmi efektívny nástroj.

9.2 NEZÁVISLÁ INŠTITÚCIA PRE METODIKU A VYNUCOVANIE:

Dobrý nástroj je aj zriaďovanie inštitúcií pre metodikú a vynucovanie, ktoré majú plnú odvoláciu, sprostredkovateľskú a metodickú právomoc na systematické vykonávanie činnosti vynucujúcej právo na informácie na štátnej úrovni.

²⁹ Porovnaj Dohovor Rady Európy o prístupe k úradným dokumentom: <http://www.conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/205.htm>

³⁰ Ďalšie možnosti sú napríklad mechanizmy sankcií alebo rozšírenie oblasti aktívne vydávaných informácií.

Právomoci takejto inštitúcie by sa mali týkať zverejňovania informácií a procesu riešenia žiadostí o informácie, pokiaľ ide o metodiku, vzdelávanie, sprostredkovateľskú komunikáciu a možno aj prijatie úlohy dohliadajúceho orgánu.

Cieľom je predovšetkým vytvoriť flexibilnejšiu a rýchlejšiu možnosť prístupu k informáciám, keďže tento orgán by mohol rozhodovať o odvolaniach. Jeho konečné záväzné rozhodnutie o žiadosti by malo podobu príkazu na poskytnutie špecifickej informácie. Čo sa týka sprostredkovateľských kompetencií, orgán by mal sledovať a podporovať zavádzanie legislatívnych opatrení, sledovať aktívne vydávanie informácií, poskytovať vzdelávanie a metodické poradenstvo, podporovať informovanosť verejnosti a vytvárať odporúčania pre súčasnú alebo navrhovanú legislatívu.

Tieto odporúčania sú v súlade so súčasnými európskymi trendmi, kde sa modelmi môžu stať príklady z Nemecka či Veľkej Británie alebo nových demokratických štátov ako Srbsko a Slovinsko. Napríklad Estónsko, Nemecko a Švajčiarsko spojili ochranu osobných údajov s funkciou informačného komisára. Zjavné riziko spočíva v konflikte úloh inštitúcií, kde sa prístup k verejným informáciám obetuje z dôvodu ochrany osobných údajov. Ochrana osobných údajov sa stáva prísnejšou a môže predstavovať vážnu hrozbu pre šírenie a prístup k verejným informáciám. V súčasnosti Estónsky inšpektorát ochrany informácií zaväzuje poverené inštitúcie zverejňovať čo najviac údajov, a to tak, že prečiarknu citlivé miesta v dokumente. Taktiež protichodné pravidlá môžu prispieť k zvýšeniu kompetencií inštitúcií a k vyváženejšiemu prijímaniu rozhodnutí. Podobne aj v USA je zodpovedajúci úrad zodpovedný za sledovanie dodržiavania zákona o slobode informácií a tiež aj za ochranu osobných údajov. Spájanie takýchto rozdielnych oblastí však nemusí vždy viesť k pozitívnym výsledkom a situácia vo veľkom závisí od podmienok, na základe ktorých daný orgán koná v zmysle svojej nezávislosti a možností (vrátane vedenia). Napríklad v Maďarsku zavádza nový informačný zákon nový organizačný model, nahrádzajúci komisára pre ochranu informácií národným orgánom pre ochranu informácií a slobodný prístup k informáciám, ktorý je definovaný ako nezávislý výbor. Na rozdiel od komisára pre ochranu informácií, ktorý sa zodpovedal jedine parlamentu, je tento orgán ako administratívny úrad súčasťou výkonnej zložky. Takýto model je absolútne v rozpore s etikou ochrany základných práv, takže zmena systému ochrany práv na informácie v Maďarsku sa môže javiť ako veľmi závažné riziko z dôvodu nedostatku skutočnej nezávislosti.

Nezávislá inštitúcia, poskytujúca metodiku a vynucovacie prostriedky, musí mať právomoc, poverenie a možnosti na vykonávanie všetkých týchto povinností. Mala by byť ustanovená ako nezávislý ústredný štátny orgán s vlastnou kapitolou v rozpočte. Takáto pozícia spĺňa minimálne nevyhnutné požiadavky pre funkčnú a finančnú nezávislosť, pretože pridelené prostriedky nezávisia od účelových politických rozhodnutí.

Základná podmienka pre fungovanie kontrolného orgánu je jeho politická nezávislosť. Z tohto dôvodu sú nevyhnutnou podmienkou na zamedzenie potenciálneho politického vplyvu kvalifikačné požiadavky na vedúcich pracovníkov orgánu, ich výber a vymenovanie. Kandidáti by mali byť vyberaní hlavne na základe ich kvalifikácie a vysoké požiadavky by mali byť kladené najmä na ich osobné kvality a morálnu integritu. Navyše je taktiež nevyhnutné určiť orgán, ktorý by bol zodpovedný za právo na informácie (napríklad český zákon o oprávneniach priamo neprideluje problematiku práva na informácie žiadnemu štátnemu orgánu, aj keď v praxi to má na starosti Ministerstvo vnútra).

ODÔVODNENIE:

Okrem Estónska a čiastočne Maďarska nedisponujú krajiny žiadnym orgánom, ktorý by systematicky riešil súčasnú potrebu prístupu k informáciám, dôležitú kontrolu transparentnosti, poskytovanie sprostredkovateľskej a metodickej podpory v sporoch o informácie, vzdelávanie a metodickú pomoc alebo zvyšovanie verejného povedomia o právach a povinnostiach. Rozhodujúce

prvky pre fungovanie takýchto orgánov sú nezávislosť a dostatok možností, pretože napríklad Maďarsko bojuje s nedostatkom dotácií pre svoje inštitúcie a v Estónsku je činnosť orgánu čiastočne sledovaná Ministerstvom spravodlivosti. Ako trochu problematický sa môže javiť eventuálny konflikt v úlohách inšpektorátu (ochrana osobných údajov a právo na prístup k verejným informáciám).

9.3 PORADENSKÁ ČINNOSŤ, METODICKÁ PODPORA A VEREJNÁ ÚČASŤ:

Kľúčové nástroje pre vynútiteľnosť práva na informácie sú poskytovanie metodologickej podpory povereným inštitúciám a poradenskej činnosti tým, ktorí žiadajú o informácie. Toto odporúčanie vychádza z Dohovoru Rady Európy o prístupe k úradným dokumentom³¹, ktorý okrem iného prikazuje prijatie príslušných opatrení na vzdelávanie verejnosti o jej právach, ako sú napríklad elektronické zverejňovanie dokumentov alebo ustanovenie dokumentačných centier.

Orgány verejnej správy môžu ustanoviť kontaktné miesta pre jednotlivé oddelenia správy, ktoré by mohli poskytovať informácie širokej verejnosti a prístup k dokumentom, za ktoré je oddelenie zodpovedné³². Krajiny by tiež mali ustanoviť vhodné mechanizmy pre poskytovanie poradenskej činnosti predstaviteľom verejnej správy a školení, ktoré by sa zameriavali na ich úlohy a zodpovednosti. Informovanosť verejnosti o jej právach a podpora kultúry otvorenosti sú nevyhnutné súčasti vynútiteľnosti práva na informácie. Prijímané opatrenia by sa mali dopĺňať so vzdelávaním verejnosti v spolupráci s médiami.

Verejná správa sa nachádza v období prechodu od uzavretosti k otvorenosti. To prináša aj zmenu vo verejnom prístupe k informáciám, keďže teraz má jednoducho každý zákonné právo na prístup k informáciám, okrem prípadov, ktoré sa nevyhnutne nemôžu zverejňovať širokej verejnosti. V minulosti boli občania oprávnení získavať informácie, iba ak im to umožnili zákon alebo správne orgány. Táto situácia vytvorila pre obidve strany nové úlohy, ktoré si vyžadujú individuálny prístup k špecifickým situáciám. Vymožitelnosť práva na informácie a jeho úspech závisia od tejto zmeny kultúry, keďže je prakticky nemožné zaručiť otvorenosť zákonmi, aj keby boli akokoľvek dobré. Je tiež nevyhnutné neustále kontrolovať efektívnosť zavedených opatrení a vykonávať pravidelné hodnotenia. Dobrým riešením je ustanovenie inštitúcií (pozri odporúčanie číslo 2), ktoré by vykonávali takúto činnosť.

ODÔVODNENIE:

Všetky krajiny okrem Estónska informujú, že verejnosť často nerozumie zákonom a nie je si vedomá svojich práv. Toto bol vlastne jeden z najčastejšie spomínaných problémov vo všetkých zapojených krajinách. Estónsko vyvažuje svoj pomerne roztrieštený právny rámec činnosťou inšpektorátu, ktorý poskytuje poradenskú činnosť, zverejňuje smernice na svojich internetových stránkach a ponúka školenia a kontrolné služby pre verejné inštitúcie. Dostatočne rozsiahly, jednoduchý a rýchly verejný prístup k informáciám má pozitívny vplyv na dôveru verejnosti k demokratickým inštitúciám a ochotu občanov podieľať sa na verejnom živote, čo je často rozoberaný problém dneška („demokratický deficit“ a súvisiaca strata legitímnosti volených predstaviteľov).

³¹ Dostupné na: <http://bit.ly/17Se0oc>

³² Zatiaľ bol dohovor ratifikovaný iba siedmimi členskými štátmi a z analyzovaných krajín iba Maďarskom: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=205&CM=1&DF=&CL=ENG>

9.4 PROAKTÍVNE ZVEREJŇOVANIE:

Pre vynútenie si práva na rýchly a diaľkový prístup k informáciám za prijateľnú cenu sa tiež odporúča zabezpečiť, aby poverené inštitúcie mali aj zodpovedajúci postoj, ktorý by zahŕňal individuálnu podporu tých, čo žiadajú o informácie, ako aj zvyšovanie povedomia o otázkach verejného záujmu.

Poverené inštitúcie by mali zo svojej vlastnej iniciatívy, ak je to vhodné, prijať opatrenia, ktoré by podporili transparentnosť a efektivitu verejnej správy v uverejňovaní verejných dokumentov v ich vlastníctve a opatrenia podporujúce povedomie širokej verejnosti o otázkach verejného záujmu.

Množstvo zverejňovaných informácií by malo postupne narastať, sčasti aj kvôli existencii nových technológií, zjednodušujúcich zverejňovanie a šírenie informácií. Rámec proaktívneho zverejňovania informácií do určitej miery závisí aj od dostupnosti zdrojov poverených inštitúcií, ale nepochybne by sa mal v priebehu času rozširovať. Navyše by mali byť zavedené štandardizované formáty pre zverejňovanie informácií, ktoré by poverené inštitúcie používali.

ODÔVODNENIE:

Nedostatok postoja proaktívneho zverejňovania informácií môže byť považovaný za kľúčový problém celej tejto témy. V Maďarsku a v Českej republike stále veľa poverených inštitúcií zlyháva dokonca aj pri zverejňovaní informácií³³, ktoré je vyžadované zákonom. V Poľsku je systém proaktívneho zverejňovania informácií roztrieštený, keďže každá inštitúcia ich zverejňuje osobitne na svojej vlastnej internetovej stránke. Neexistujú žiadna kontrola ani nástroj, ktoré by donútili jednotlivé orgány zverejňovať všetky povinné informácie. Na Slovensku od roku 2011 existujú osvedčené postupy povinného zverejňovania zmlúv, faktúr a súdnych rozhodnutí. Avšak stále sú veľké rozdiely medzi jednotlivými inštitúciami v tom, čo zverejňujú a v akom formáte. Naopak, v Estónsku je jediná ústredná databáza, ale zverejňovanie informácií v tejto databáze ešte stále nie je povinné.

Informovaní občania sú zdroj spätnej väzby, dôležitý kvalitatívny faktor, ako aj záruka proti zneužitiu systému. Situácia, v ktorej jednoducho každý môže ľahko získať informácie o aktivitách orgánov verejnej správy, vedie k zvýšeniu ich zodpovednosti pri využívaní svojich administratívnych právomocí a k zdokonaleniu transparentnosti, čo má za následok zamedzenie porušovania zákona. Rovnaký mechanizmus môže, koniec koncov, znížiť administratívne zaťaženie, ktoré so sebou prináša riešenie jednotlivých žiadostí.

9.5 SANKCIE:

Aj keď sú sankcie nevyhnutná súčasť akýchkoľvek právnych predpisov, štátne orgány sa vo všeobecnosti zdráhajú ich využívať. Mal by existovať systém sankcií za hrubé nezákonné porušenie práva na informácie pri riešení jednotlivých prípadov, ako aj za porušenie úloh poverených inštitúcií pri zverejňovaní informácií v rozsahu, spôsobe a čase, ako to upravuje zákon. Zákomom neopodstatnená neschopnosť zverejniť informácie predstavuje rovnaké porušenie verejného subjektívneho práva tých, ktorí požiadali o informáciu, ako nezákonné odmietnutie poskytnúť informácie po oprávnenej žiadosti. Sankcie by sa nemali vzťahovať len na poverené inštitúcie, ale aj na konkrétne osoby.³⁴

³³ Kontrola odboru verejnej správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnútra Českej republiky v roku 2014, s. 4: <http://bit.ly/1LakoTM>

³⁴ Napríklad poľský zákon zavádza ako sankcie pokuty, ale aj potenciálne uväznenie na dobu až do jedného roka.

Sankcie by sa špecificky zameriavať na zodpovedné osoby a mali by byť uvalené z dôvodu:

- nespracovania žiadosti v stanovenom termíne;
- vydania rozhodnutia, ktoré je v rozpore so zákonom;
- úmyselného poskytnutia nepravdivej informácie;
- neoprávneného zničenia informácie, aby sa znemožnilo jej zverejnenie.

ODÔVODNENIE:

Česká republika je jediná zo skúmaných krajín, ktorá celkom nezvyčajne nemá určené žiadne sankcie za porušenie zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Porušenie práva na informácie nemá žiadne dôsledky okrem toho, že sa žiadajúca strana musí odvolať proti rozhodnutiu poverenej inštitúcie. Aj napriek tomu, že zákony zvyšných krajín určujú sankcie, existujú isté problémy v oblasti ich pôsobnosti a uplatnenia. Napríklad v Poľsku nie sú žiadne tresty za poskytnutie nepravdivej informácie (aj keď neposkytnutie informácie môže viesť k uväzneniu). V Maďarsku sú sankcie za nezverejnenie informácie veľmi slabé. Poľský systém tiež často zlyháva pri určení zodpovednej osoby a interné sankcie sa uvalujú veľmi zriedka. To znamená, že zavedenie samotných sankcií nestačí, potrebný je efektívny mechanizmus ich použitia.

Na Slovensku vynútenie si práva na prístup k informáciám zlyháva hlavne kvôli rozdielnemu výkladu zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Medzery v zákone, nejasná definícia poverených inštitúcií a ich záväzkov, ako aj nedostatok nezávislých dohliadajúcich inštitúcií majú niekedy za následok zamietnutie žiadosti o prístup k informáciám. Na Slovensku sa sankcie posudzujú podľa Občianskeho súdneho poriadku a Trestného zákona a môže trvať roky, kým vydá správny súd svoje rozhodnutie. Preto sú nevyhnutné zavedenie efektívneho mechanizmu sankcií, ako aj ustanovenie nezávislej dohliadajúcej inštitúcie a informačného komisára.

Použitá literatura:

Access Info. <http://www.access-info.org/>

Banisar, David. "Freedom of Information Around the World 2006. A Global Survey of Access to Government Information Laws." Privacy International. July 2006, http://www.freedominfo.org/documents/global_survey2006.pdf

Belgian Commission D'accès aux Documents Administratifs. <http://www.cada-wb.be/>

Birkinshaw, Patrick. Freedom of Information: the Law, the Practice and the Ideal. 4th ed. London: Butterworths, 2010.

Carter, Megan and Andrew Bouris. Freedom of Information. Balancing the Public Interest. 2nd ed. London: The Constitution Unit. School of Public Policy. University College London. May 2006. <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/134.pdf>

Center for Freedom of Information. "In the Experience of Information Commissioners. Results of the Information Commissioners' International Exchange Network Surveys 2013." September 2013, http://www.centrefoi.org.uk/edocs/pdfs/experience_of_information_comms.pdf

Center for Law and Democracy. <http://www.law-democracy.org/live/>

Comissão de Acesso aos Documentos Administrativos. <http://www.cada.pt/>

Commissione per l'accesso ai documenti amministrativi. http://www.governo.it/Presidenza/DICA/4_ACCESSO/index.html

Estonian Data Protection Inspectorate. <http://www.aki.ee/en/inspectorate>

Estonian Data Protection Inspectorate. Statutes and Composition of Data Protection Inspectorate. February 24, 2007. http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/Statutes%20and%20Composition%20of%20Data%20Protection%20Inspectorate.pdf

Foiadvocates.net. "Problems with Accessing Information: Useful Complaint and Appeal Bodies Worldwide." http://www.foiadvocates.net/dmdocuments/Resources/Useful_Complaint_and_Appeal_Bodies.pdf

Frankel, Maurice. "Constitutional Affairs Select Committee Submission by the Campaign for Freedom of Information." Campaign for Freedom of Information. March 8, 2006. http://www.cfoi.org.uk/pdf/conaffcttee_evidence.pdf

French Commission D'accès aux Documents Administratifs. <http://www.cada.fr/>

Gong. Information Commissioner. <http://gong.hr/en/topic/information-commissioner/>

Hazell, Robert, Worthy, Ben and Mark Glover. Does FOI Work? The Impact of the Freedom of Information Act 2000 on British Central Government. London: Palgrave Macmillan, 2010.

Hazell, Robert and Ben Worthy. "Assessing the Performance of Freedom of Information." Government Information Quarterly 27 (2010): 352–359, http://fipa.bc.ca/library/Articles/Assessing_the_performance_of_Freedom_of_Information--Hazell%26Worthy_2010.pdf

Information Commissioner's Office. <http://ico.org.uk/>

Information Commissioner's Office. Information Commissioner's Annual Report and Financial Statements 2012/13: Independent, Authoritative, Forward looking. London: The Stationery Office. June 19, 2013. http://ico.org.uk/about_us/performance/~/_media/documents/library/Corporate/Research_and_reports/ico-annual-report-201213.ashx

Information Commissioner of the Republic of Slovenia. <https://www.ip-rs.si/?id=195>

Information Commissioner of the Republic of Slovenia. Annual Report 2012. https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/porocila/Annual_Report_2012.pdf

Justice Committee of the House of Commons. The Functions, Powers and Resources of the Information Commissioner. (Ninth Report of Session 2012–13). London: The Stationery Office Limited. March 12, 2013. <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmjust/962/962.pdf>

Ministry of Justice of the United Kingdom and Northern Ireland. Memorandum to the Justice Select Committee: Post-Legislative Assessment of the Freedom of Information Act 2000. London: The Stationery Office Limited. December 2011. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/217339/post-legislative-assessment-of-the-foi-act.pdf

Peep, Viljar. Annual Report 2012 of Estonian Data Protection Authority. English Summary. https://www.huntonprivacyblog.com/wp-content/files/2013/05/2012_aastaettekane_eng.pdf

Right2INFO.org. "NGOs, Information Commission/ers and Other Resources." <http://www.right2info.org/resources/ngos-information-commission-ers-and-other>

RTI-RATING.org. Global Right to Information Rating: Country Data. http://www.rti-rating.org/country_data.php

The Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information. http://www.bfdi.bund.de/IFG/EnglishCorner/EnglishCorner_node.html

The Danish Parliamentary Ombudsman. <http://en.ombudsmanden.dk/>

The Office of the Greek Ombudsman. <http://www.synigoros.gr/?i=stp.en>

The Office of the Information Commissioner. <http://www.oic.gov.ie/en/>

The Office of the Information and Data Protection Commissioner. <http://idpc.gov.mt/article.aspx?art=112>

The Ombudsman of the Republic of Bulgaria. <http://www.ombudsman.bg/>

The Parliamentary Commissioner for Data Protection and Freedom of Information Hungary. <http://abiweb.obh.hu/dpc/index.php>

The Parliamentary Ombudsmen. <http://www.jo.se/en/>

The Parliamentary Ombudsman of Finland. <http://www.oikeusiamies.fi/Resource.phx/eoa/english/ombudsman/index.htx>

The Seimas Ombudsmen's Office of the Republic of Lithuania. <http://www.lrski.lt/en/>

Vleugels, Roger. ed. "Overview of all FOI Laws." Fringe Special, October 9, 2011. <http://right2info.org/resources/publications/Fringe%20Special%20-%20Overview%20FOIA%20-%20sep%2020%202010.pdf>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

Podporiť Transparency International Slovensko znamená zasadiť sa za lepšie Slovensko. Pridajte sa k tým, ktorí veria, že je našou osobnou zodpovednosťou niečo zmeniť.

nie každý úplatok
je iba bonboniéra

podporte boj proti korupcii
pre lepšie Slovensko na
www.transparency.sk/podporte

Náš boj proti korupcii by sa nezaobišiel bez pomoci našich podporovateľov. Ak je Vám naša činnosť sympatická, pomôžte nám, prosím, prostredníctvom finančnej podpory. Aj vďaka Vášmu daru budeme môcť naďalej robiť našu prácu odborne, nezávisle a pohotovo. Váš dar, akýkoľvek malý alebo veľký, pre nás okrem finančnej pomoci predstavuje aj obrovskú morálnu podporu, ktorú si veľmi vážime.

Váš jednorazový dar či pravidelnú podporu nastavíte úplne jednoducho tu:
transparency.darujme.sk/124

INVESTUJTE DO LEPŠIEHO SLOVENSKA!

Najefektívnejšie náš môžete podporiť v boji proti korupcii prostredníctvom členstva v **Transparency Klube**. Vďaka Vašej pravidelnej podpore budeme schopní si lepšie plánovať naše aktivity.

Transparency Klub združuje firmy a jednotlivcov, ktorí boj proti korupcii a zvyšovanie transparentnosti nepovažujú za frázu a významne či dlhodobo podporujú poslanie Transparency International Slovensko. Podpora členov **Klubu** posilňuje našu nezávislosť, rozvoj expertného tímu i schopnosť flexibilne reagovať na situácie, ktoré účelovo viazané granty nemôžu splniť.

NEFINANČNÁ PODPORA

Rovnako ako finančný príspevok je pre nás dôležitá aj nefinančná podpora. Podporte nás nefinančným darom a pomôžte nám naplňať naše poslanie! Pomôže nám napríklad preplatenie nákladov na tlač, preklad materiálov, poskytnutie kancelárskych potrieb či priestorovna semináre alebo konferencie. Uvítame zdieľanie skúseností či odborné poradenstvo poskytnuté zdarma či za výhodnejších podmienok.

Pre viac informácií nás kontaktuje na:
podporte@transparency.sk alebo www.transparency.sk/sk/podporte-nas/

ĎAKUJEME!

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVAKIA